

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Katowicach

LKA.410.030.02.2021

Pan
Jakub Chelstowski
Marszałek
Województwa Śląskiego

Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego
ul. Ligonía 46
40-037 Katowice

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/21/018 Efekty wybranych działań państwa podejmowanych w celu łagodzenia skutków epidemii
w gospodarce

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego w Katowicach ¹ , ul. Ligonia 46, 40-037 Katowice
Kierownik jednostki kontrolowanej	Jakub Chelstowski, Marszałek Województwa Śląskiego ² , od 21 listopada 2018 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Przygotowanie instrumentów pomocy dla podmiotów dotkniętych skutkami pandemii COVID-19. 2. Wdrażanie instrumentów wsparcia i rezultaty udzielonej pomocy. 3. Analiza efektów udzielonego wsparcia.
Okres objęty kontrolą	2020 r. - 1 połowa 2021 r.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach
Kontroler	Marcin Wesoly, główny specjalista k.p., upoważnienie do kontroli nr LKA/191/2021 z 2 września 2021 r.

(akta kontroli str.1-2)

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA	Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność Marszałka w zakresie objętym kontrolą.
Uzasadnienie oceny ogólnej	Marszałek niezwłocznie po ogłoszeniu w dniu 20 marca 2020 r. na obszarze kraju w związku z zakażeniami wirusem SARS-CoV-2 stanu epidemii ⁵ podjął działania polegające na przygotowaniu i wdrożeniu instrumentów pomocowych mających na celu ograniczenie skutków społecznych i gospodarczych wystąpienia epidemii na terenie Województwa Śląskiego. Instrumenty te zostały przedstawione w czterech pakietach: dla gospodarki, dla turystyki, dla zdrowia oraz dla mieszkańca.

¹ Dalej: „Urząd”.

² Dalej: „Marszałek”.

³ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: „ustawa o NIK”.

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 20 marca 2020 r. w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu epidemii (Dz. U. poz. 491).

Obejmowały one działania: zaprojektowane i wdrożone wyłącznie w związku z wprowadzonymi obostrzeniami wynikającymi z epidemii COVID-19, dotychczas prowadzone, ale zmodyfikowane w różnym stopniu w celu ich dostosowania do bieżącej sytuacji, jak również działania ujęte w ww. pakietach wyłącznie w celach informacyjnych, tj. w celu zapewnienia potencjalnym beneficjentom pełnej charakterystyki wsparcia możliwego do uzyskania.

W wyniku wdrożenia w ramach pakietu dla gospodarki instrumentów pomocowych utworzonych bądź zmodyfikowanych w związku z epidemią COVID-19, do 30 czerwca 2021 r. bezpośrednio wsparcie sfinansowano prawie wyłącznie ze środków funduszy europejskich będących w dyspozycji Zarządu Województwa Śląskiego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego (dalej: RPO WSL). Uzyskało je 14,3 tys. zł przedsiębiorców na łączną kwotę 325 134,9 tys. zł, z czego wsparcie o charakterze bezzwrotnym wyniosło 197 449,8 tys. zł⁶, a wsparcie zwrotne wyniosło 127 685,1 tys. zł⁷. Ponadto do 30 czerwca 2021 r. w ramach ww. pakietu sfinansowano ze środków RPO WSL instrumenty pomocowe pośrednio wspierające przedsiębiorców oraz wspierające przyszłych przedsiębiorców (możliwość skorzystania ze stażysty i zatrudnienia subsydiowanego, dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej) w łącznej wysokości wypłaconego wsparcia 60 980,0 tys. zł⁸. W pakiecie dla gospodarki ujęto również wsparcie udzielane przedsiębiorcom finansowane ze środków Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Społecznych, Funduszu Pracy oraz Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, a także pozostałe instrumenty pomocowe, takie jak wsparcie polegające na objęciu udziałów w spółce inwestycyjnej, czy też działania związane z tworzeniem przyjaznych warunków do inwestowania i eksportowania. Z kolei w pakiecie dla turystyki ujęto m.in. instrument pomocowy skierowany do przedsiębiorców z szeroko rozumianej branży turystycznej, polegający na bezpośrednim i bezzwrotnym wsparciu beneficjentów.

Marszałek zapewnił prawidłowe wdrożenie ustanowionych instrumentów wsparcia oraz na bieżąco monitorował przebieg procesu udzielania pomocy przedsiębiorcom. W razie potrzeby modyfikował instrumenty pomocowe, w tym poprzez dokonywanie przesunięć (alokacji) w ramach posiadanych środków finansowych.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowej⁹ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Przygotowanie instrumentów pomocy dla podmiotów dotkniętych skutkami pandemii COVID-19.

Opis stanu faktycznego

Wicemarszałek Województwa Śląskiego wyjaśnił, że *kiedy w marcu 2020 r. w kraju ogłoszony został stan zagrożenia epidemicznego i pojawiły się poważne wyzwania i ryzyka dla sektora zdrowia oraz przedsiębiorczości, Marszałek województwa*

⁶ Instrumenty pomocowe o charakterze bezzwrotnym: dofinansowanie do wynagrodzeń pracowników ze środków RPO WSL: kwota wypłaconego wsparcia wyniosła 161 018 tys. zł, dofinansowanie szkoleń dla MŚP: kwota wypłaconego wsparcia wyniosła 9 017,6 tys. zł (w zakresie dwóch operatorów dodatkowo wybranych – po zwiększeniu alokacji do dofinansowania), inwestycje w MŚP: konkurs nr RPSL.03.02.00-IP.01-24-026/20 - kwota wypłaconego wsparcia wyniosła 27 289,3 tys. zł, Centrum Wsparcia MŚP – kwota wsparcia 125,0 tys. zł.

⁷ Pożyczki obrotowe/płynnościowe wraz z innymi uproszczeniami dla MŚP w zakresie wsparcia zwrotnego.

⁸ Subsydiowane zatrudnienie oraz staże (Poddziałanie 7.1.3. RPO WSL): kwota wypłaconego wsparcia na dzień 30 czerwca 2021 r. wyniosła 19 301 tys. zł, dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej (Poddziałanie 7.3.3. RPO WSL) i wsparcie outplacementowe m.in. dla osób zwolnionych z pracy z przyczyn leżących po stronie pracodawcy (Poddziałanie 7.4.2. RPO WSL): kwota wypłaconego wsparcia na dzień 30 czerwca 2021 r. wyniosła 41 679 tys. zł.

⁹ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

przeprowadził robocze konsultacje wewnętrzne z kierownictwem departamentów urzędu oraz jednostek, które są zaangażowane w zarządzanie i wdrażanie unijnych programów w regionie oraz zarządzanie budżetem województwa. Wynikiem konsultacji było oszacowanie dostępnych środków i możliwości wsparcia podmiotów służby zdrowia, sektora usług społecznych, przedsiębiorców oraz pracodawców w czasie nadzwyczajnego zagrożenia epidemicznego. Ponieważ stosunkowo duże kwoty jakimi dysponuje samorząd województwa na inwestycje w regionie, pochodzą z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020 (RPO WSL) dlatego istotnym punktem w podejmowaniu dalszych kroków organizowania wsparcia dla podmiotów dotkniętych skutkami COVID-19 było dokonanie odpowiednich uzgodnień z Komisją Europejską, aby przekierować dostępne w Programie fundusze europejskie na działania związane z łagodzeniem negatywnego wpływu epidemii.

(akta kontroli str. 948-949)

Zarząd Województwa Śląskiego pełniący funkcję Instytucji Zarządzającej RPO WSL (dalej: IZ RPO WSL) w dniu 31 marca 2020 r.¹⁰ uzyskał, wymaganą art. 14ka ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju¹¹, pozytywną opinię ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego do przedstawionych propozycji zmian finansowych w RPO WSL mających na celu ograniczenie skutków społecznych i gospodarczych wystąpienia epidemii na terenie Województwa Śląskiego. Przedmiotowe zmiany zostały następnie zatwierdzone w dniu 3 kwietnia 2020 r. przez Komitet Monitorujący RPO WSL na lata 2014 - 2020 działający na podstawie m.in. art. 14ka ust. 1 pkt 2 ww. ustawy oraz art. 14 ust. 2 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020¹². Po uzyskaniu powyższych akceptacji RPO WSL został wprowadzony do systemu SFC¹³, który służy do oficjalnej komunikacji z Komisją Europejską. W dniu 8 kwietnia 2020 r. uzyskano akceptację notyfikacji zmian w RPO WSL. Marszałek wyjaśnił, że już w trakcie planowania ww. zmian IZ RPO WSL prowadziła robocze konsultacje z opiekunem RPO WSL z ramienia Dyrekcji Generalnej ds. Polityki Regionalnej (DG Regio) w Komisji Europejskiej. Odnośnie współpracy z ministrem właściwym ds. rozwoju regionalnego w zakresie dedykowania środków finansowych RPO Wicemarszałek wyjaśnił, że współpraca ta odbywała się zgodnie z ustawą o zasadach realizacji programów, tj. w pracach Komitetu Monitorującego RPO WSL na stałe zasiadał przedstawiciel ww. ministra, a wszystkie zmiany RPO WSL, w tym kryteria wyboru projektów były omawiane i przyjmowane przez członków tego Komitetu. Ponadto zmiany finansowe w RPO WSL były pisemnie konsultowane z ww. ministrem.

(akta kontroli str. 325-329, 949, 969)

W tym samym dniu, tj. 8 kwietnia 2020 r. Zarząd Województwa Śląskiego wprowadził¹⁴ do zapisów RPO WSL 2014-2020 zmiany finansowe polegające na przesunięciu środków pomiędzy poszczególnymi Ośmi Priorytetowymi Programu, skutkujące zwiększeniem alokacji o: 33 mln euro¹⁵ w Osi Priorytetowej III *Konkurencyjność MŚP*, 14 939,8 tys. euro¹⁶ w Osi Priorytetowej IX *Włączenie*

¹⁰ Znak sprawy: DRP-I.7610.46.2020.RG.

¹¹ Dz.U. z 2021 r., poz. 1057.

¹² Dz.U. z 2020 r., poz. 818, zwana dalej: *ustawą o zasadach realizacji programów*.

¹³ Z ang. *System for Fund Management in the European Union*.

¹⁴ Uchwałą nr 815/117/VI/2020.

¹⁵ W związku z przesunięciem tej kwoty z obszaru wsparcia efektywności energetycznej MŚP (oś priorytetowa IV *Efektywność energetyczna, odnawialne źródła energii i gospodarka niskoemisyjna*).

¹⁶ W związku z przesunięciem tej kwoty z Osi Priorytetowej VIII (*Regionalne Kadry Gospodarki opartej na wiedzy*).

Spoleczne oraz 23 735,0 tys. euro¹⁷ w Osi Priorytetowej X *Rewitalizacja oraz Infrastruktura Społeczna i Zdrowotna*. Dokonano także zmian wewnątrz Osi Priorytetowej III na łączną kwotę 17 187,0 tys. euro. Zmiany RPO WSL na lata 2014-2020 dotyczyły realokacji środków finansowych na przeciwdziałanie i ograniczenie skutków epidemii COVID-19 i nie wymagały odrębnej decyzji Komisji Europejskiej w sprawie zmiany programu, zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/460 z dnia 30 marca 2020 r. zmieniającego rozporządzenia (UE) nr 1301/2013, (UE) nr 1303/2013 oraz (UE) nr 508/2014 w odniesieniu do szczególnych środków w celu uruchomienia inwestycji w systemach ochrony zdrowia państw członkowskich oraz w innych sektorach ich gospodarek w odpowiedzi na epidemię COVID-19. Łącznie środki przeznaczone w ramach dokonanych zmian w RPO WSL na działania związane z ograniczaniem skutków epidemii wyniosły 88 861,8 tys. euro.

(akta kontroli str. 76, 95-96, 358)

Zarząd Województwa Śląskiego w dniu 19 maja 2021 r. uchwalił¹⁸ kolejne zmiany w RPO WSL, które wcześniej zostały zatwierdzone przez Komitet Monitorujący uchwałą z 14 stycznia 2021 r.¹⁹ oraz pozytywnie zaopiniowane w dniu 4 lutego 2021 r. przez ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego. Zmiany te obejmowały m.in. modyfikację opisów osi priorytetowych oraz właściwych wskaźników – zgodnie z przyjętymi w kwietniu 2020 r. (w formie notyfikacji zaakceptowanej przez Komisję Europejską) zmianami finansowymi.

(akta kontroli str. 330-358, 434-435, 949)

Wcześniej, tj. w dniu 1 kwietnia 2020 r. Zarząd Województwa Śląskiego podjął uchwałę²⁰ o przyjęciu *Śląskiego Pakietu dla Gospodarki*, której wykonanie powierzono Marszałkowi. Pakiet ten obejmował kilkanaście różnego typu instrumentów pomocowych ujętych w pięciu następujących filarach:

1. Pożyczki obrotowe/płynnościowe wraz z innymi uproszczeniami dla MŚP w zakresie wsparcia zwrotnego.
2. Wsparcie bezzwrotne – inwestycje MŚP wraz z uproszczeniami dla MŚP w realizacji projektów współfinansowanych ze środków RPO WSL 2014-2020.
3. „Wejścia kapitałowe” zwiększające zaangażowanie koinwestorów i inwestorów w regionie.
4. Wsparcie pracodawców w utrzymaniu miejsc pracy.
5. Działania wspierające.

Dla każdego z instrumentów pomocowych określono działania nim objęte, termin i koszt ich realizacji, odbiorców (beneficjentów) oraz podmiot realizujący. Łączna wartość pakietu wynosiła 1 010,4 mln zł (jako źródło finansowania wskazano środki z RPO WSL, Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych²¹, Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój²² oraz budżet Województwa Śląskiego²³).

(akta kontroli str. 359-371)

¹⁷ W związku z przesunięciem tej kwoty z Osi Priorytetowej I (*Nowoczesna Gospodarka*), V (*Ochrona Środowiska i efektywne wykorzystanie zasobów*) oraz VI (*Transport*).

¹⁸ Nr 1218/235/VI/2021.

¹⁹ Nr 453 w sprawie zatwierdzenia projektu zmian Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020.

²⁰ Nr 775/115/VI/2020.

²¹ Dalej: FGŚP.

²² Dalej: PO WER.

²³ W kwocie 6 105 tys. zł przeznaczonej na działania wspierające (V filar).

Wicemarszałek wyjaśnił, że *celem utworzenia pakietu nie było konstruowanie nowych instrumentów wsparcia, ale dostosowanie dostępnych w regionie, i pokazanie ich w sposób kompleksowy i uzupełniający się. Celem było również stworzenie łatwego dostępu do oferty wsparcia poprzez skumulowanie w Pakiecie oferty różnych podmiotów tj. SCP, WUP, ŚFR, FG oraz operatorów pożyczkowych (...). Wraz z ogłoszeniem Pakietu uruchomione zostały także specjalne linie telefoniczne i adresy mailowe z konsultantami, którzy udzielali fachowych porad w odniesieniu do poszczególnych filarów. W ramach obsługi Pakietu organizowane były także webinary poświęcone szczegółom wsparcia.*

(akta kontroli str. 951)

W ramach I filaru pakietu dla gospodarki udzielano wsparcia za pośrednictwem funkcjonującego już wcześniej instrumentu finansowego wdrażanego w ramach Działania 3.4. RPO WSL *Dokapitalizowanie zewnętrznych źródeł dofinansowania przedsiębiorczości*. Działanie realizowane było przez pośredników finansowych: Fundusz Górnośląski S.A., Towarzystwo Inicjatyw Społeczno-Ekonomicznych oraz Bank Pekao S.A. Polegało ono na oferowaniu przedsiębiorcom preferencyjnych pożyczek. Wicemarszałek wyjaśnił, że *ze względu na preferencyjność produktu, tj. brak oprocentowania i opłat naliczanych od części pożyczki udzielanej ze środków unijnych, przygotowana pierwotnie oferta instrumentu finansowego nie wymagała szczególnych zmian. W ofercie pożyczkowej w obliczu pandemii i jej skutków dla prowadzenia działalności gospodarczej wprowadzono uproszczenia dotyczące m.in. karencji w spłatach rat czy też zmiany okresu kredytowania, co - w ocenie Wicemarszałka - pozwoliło zatrzymać środki finansowe na rachunkach przedsiębiorców ratując ich płynność finansową, w wielu przypadkach zachwianą w związku z zamknięciem lub ograniczeniem funkcjonowania różnych branż gospodarki. Wprowadzono również elastyczniejszy okres finansowania obejmujący finansowanie rozpoczynające się już od 6 miesięcy gdyż jak Wicemarszałek podkreślił przedsiębiorcy w okresie pandemii często zgłaszali potrzeby krótkoterminowego wsparcia, również dla zachowania płynności finansowej i wzmocnienia swojej pozycji rynkowej.*

(akta kontroli str. 952-953)

W ramach II filaru pakietu dla gospodarki *Outplacement oraz wsparcie pracodawców w utrzymaniu miejsc pracy* zawarto sześć zadań. Obejmowały one: 1. dofinansowanie do wynagrodzeń pracowników MŚP oraz części kosztów prowadzenia działalności przez mikro przedsiębiorców (świadczenia wypłacane przez Powiatowe Urzędy Pracy²⁴ z Województwa Śląskiego w ramach Poddziałania 1.1.1 PO WER oraz Działania 7.2 RPO WSL), 2. dofinansowanie szkoleń dla MŚP realizowane w formie Podmiotowego Systemu Finansowania usług rozwojowych (Poddziałanie 8.2.3. RPO WSL), 3. subsydiowane zatrudnienie oraz staże (Poddziałanie 7.1.3. RPO WSL), 4. dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej (Poddziałanie 7.3.3. RPO WSL) i wsparcie outplacementowe m.in. dla osób zwolnionych z pracy z przyczyn leżących po stronie pracodawcy (Poddziałanie 7.4.2. RPO WSL), 5. staże, szkolenia, subsydiowane zatrudnienie i dotacje na otwarcie działalności gospodarczej dla osób do 30 roku życia (Poddziałanie 1.2.1 PO WER) oraz 6. dofinansowanie wynagrodzeń z FGŚP.

(akta kontroli str. 365-367, 528-532)

²⁴ Dalej: PUP.

Rolę Instytucji Pośredniczącej przy realizacji ww. zadań pełnił Wojewódzki Urząd Pracy²⁵ w Katowicach – na podstawie porozumienia zawartego²⁶ w dniu 17 marca 2015 r.²⁷ z Zarządem Województwa Śląskiego w sprawie powierzenia realizacji wybranych zadań w ramach Osi Priorytetowych RPO WSL oraz w przypadku PO WER w związku z powierzeniem zadań przez Instytucję Zarządzającą tym programem, tj. Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej.

(akta kontroli str. 778-831)

W ramach wdrażania II filaru *Pakietu dla gospodarki* WUP przekazywał środki pomocowe za pośrednictwem beneficjentów wybranych w drodze konkursu lub w procedurze pozakonkursowej (PUP). Wicedyrektor WUP wyjaśnił, że w marcu 2020 r. WUP zwrócił się do PUP z Województwa Śląskiego z prośbą o oszacowanie zapotrzebowania na środki dla pracodawców i mikro przedsiębiorców dotkniętych skutkami pandemii COVID-19. Na podstawie zgłoszonych zapotrzebowań oraz przy uwzględnieniu dostępnych środków z alokacji dla Poddziałania 1.1.1 PO WER oraz Działania 7.2 RPO WSL, WUP oszacował wysokość środków niezbędnych na finansowanie instrumentów pomocowych. Działania te były na bieżąco konsultowane z Instytucją Zarządzającą PO WER i IZ RPO WSL.

(akta kontroli str. 909-921, 1065)

W ramach III filaru pakietu dla gospodarki *Wsparcie bezzwrotne, inwestycje w MŚP* z uwagi na panującą w kraju sytuację związaną z zagrożeniem epidemiologicznym oraz wobec próśb potencjalnych wnioskodawców, Zarząd Województwa Śląskiego uchwałą²⁸ z 24 marca 2020 r. wydłużył o miesiąc (tj. do 30 kwietnia 2020 r.) termin naboru wniosków w ramach konkursu nr RPSL.03.02.00-IP.01-24-024/19 objętego dofinansowaniem z RPO WSL. Wicemarszałek wyjaśnił, że przedłużenie terminu miało pomóc zainteresowanym w zgromadzeniu niezbędnych dokumentów w okresie ograniczenia działalności na skutek obostrzeń covidowych. Przedmiotem ww. konkursu, ogłoszonego w grudniu 2019 r. przez ŚCP jako Instytucji Pośredniczącej RPO WL, było wsparcie mikro, małych i średnich przedsiębiorstw w zakresie wdrożenia innowacji technologicznej co najmniej w skali Województwa Śląskiego. Zarząd Województwa Śląskiego uchwałą nr 2653/188/VI/2020 z dnia 18 listopada 2020 r. zatwierdził listę projektów. Pozytywnie ocenionych i wybranych do dofinansowania zostało 67 wniosków. Wartość projektów wybranych do wsparcia wyniosła 380 835 903,78 zł, a wysokość przyznanego dofinansowania wyniosła 117 675 636,10 zł.

(akta kontroli str. 185-187, 193, 441-445, 956)

Ponadto w dniu 8 kwietnia 2020 r. Zarząd Województwa Śląskiego przyjął²⁹ aktualizację Szczegółowego Opisu Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020³⁰ (wersja 19.1). Zmiany polegały m.in. na wprowadzeniu do Działania 3.2 *Innowacje w MŚP* kolejnego typu projektu³¹ zakładającego zwiększoną konkurencyjność MŚP oraz utrzymanie konkurencyjności i miejsc pracy w MŚP. W ramach wprowadzonego drugiego typu projektu tj.: *Inwestycje w MŚP* wspierane miały być projekty przyczyniające się

²⁵ Dalej: WUP.

²⁶ Na podstawie art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020.

²⁷ Nr 13/RR/2015 (z aneksami).

²⁸ Nr 680/113/VI/2020.

²⁹ Uchwałą nr 815/117/VI/2020.

³⁰ Dalej: „SZOOP RPO WSL 2014-2020”

³¹ W poprzedniej wersji SZOOP RPO WSL 2014-2020 nr 19.0 występował wyłącznie projekt: Wdrożenie i komercjalizacja innowacji produktowych oraz procesowych.

do utrzymania miejsc pracy oraz wsparcia ich bieżącej działalności, w tym o charakterze inwestycyjnym. Przedsiębiorstwa mogły przeznaczyć dotacje m.in. na: inwestycje produkcyjne przyczyniające się do rozbudowy parku maszynowego niezbędnego do utrzymania bieżącej produkcji, mikroinwestycje przyczyniające się do dywersyfikacji bieżącej produkcji/ oferowanych usług lub do zmian w procesie czy w organizacji, zakup surowców, materiałów, produktów i towarów związanych z działalnością inwestycyjną, koszty bieżące m.in.: opłaty leasingowe, raty kredytu, opłaty związane z utrzymaniem budynków, koszty pomocy prawnej, doradztwa i koszty wynagrodzeń pracowników. Możliwość przeznaczenia dotacji na pokrycie kosztów bieżących została przewidziana wyłącznie dla przedsiębiorstw dotkniętych rozprzestrzenieniem się wirusa SARS-CoV-2, co miało przyczynić się do utrzymania miejsc pracy zagrożonych likwidacją. Zwiększono również maksymalny poziom dofinansowania z wydatków kwalifikowalnych ze współfinansowania UE z 50 do 85%.

(akta kontroli str. 7-24)

W zmienionym w związku z wyżej opisaną zmianą SZOOP RPO WSL 2014-2020 załączniku nr 3 do tego dokumentu zmodyfikowano m.in. kryteria merytoryczne stosowane przy ocenie wniosków. Dokonano tego poprzez przyjęcie dodatkowego kryterium dotyczącego prowadzenia działalności w branżach szczególnie narażonych na negatywne skutki wystąpienia COVID-19 pozwalającego na uzyskanie przez wnioskodawcę dodatkowych 5 punktów (na łącznie 30 pkt). W ramach tego kryterium weryfikacji miało podlegać, czy przedsiębiorstwo ubiegające się o wsparcie prowadzi dominującą działalność w branżach szczególnie narażonych na negatywne skutki wystąpienia COVID-19, takich jak: gastronomia, hotelarstwo, turystyka, przemysł czasu wolnego, handel detaliczny, usługi (kosmetyczne, fryzjerskie, rehabilitacyjne) oraz produkcja przemysłowa dostarczająca towary do ww. branż. Wnioskodawca był jednocześnie zobowiązany do udowodnienia spadku obrotów spowodowanych wystąpieniem COVID-19 o co najmniej 50% w stosunku do obrotów osiągniętych w okresie 6 miesięcy poprzedzających spadek obrotów. Wskazano, że w ramach ww. kryterium ekspert przyzna 0 pkt. jeżeli przedsiębiorstwo nie odnotowało spadku obrotów lub przedsiębiorstwo działa w innych branżach niż wymienione powyżej. Ekspert przyzna 3 pkt. jeżeli przedsiębiorstwo odnotowało spadek obrotów w przedziale 50-74,99% i 5 pkt. jeżeli odnotowany spadek obrotów wyniesie co najmniej 75%. Postanowiono także, że Instytucja Organizująca Konkurs³² może wystąpić z prośbą o dostarczenie dokumentów potwierdzających wskazany spadek obrotów. Zmiana załącznika nr 3 do SZOOP RPO WSL 2014-2020 w zakresie kryteriów wyboru projektów została zatwierdzona przez Komitet Monitorujący³³, w skład³⁴ którego wchodził m.in. przedstawiciele partnerów społecznych i gospodarczych (w tym Regionalnej Izby Gospodarczej w Katowicach, Konfederacji Lewiatan, Związku Rzemiosła Polskiego, Pracodawców RP, Business Centre Club).

(akta kontroli str. 25-51, 446-450, 582-611)

Dyrektor Śląskiego Centrum Przedsiębiorczości³⁵, pełniący funkcję Instytucji Pośredniczącej dla RPO WSL na lata 2014-2020 wyjaśnił, że nie przeprowadzono konsultacji z przedsiębiorcami w zakresie ich potrzeb i oczekiwanych form pomocy gdyż konkurs *był realizowany niezwłocznie, bez oczekiwania na kroki podejmowane w skali ogólnokrajowej w sytuacji całkowitego lockdownu i w swoich założeniach nie był kierunkowany wyłącznie na poszczególne branże – istniała możliwość uzyskania*

³² Dalej: IOK.

³³ Uchwałą nr 446 z 7 kwietnia 2020 r.

³⁴ Skład Komitetu Monitorującego zaktualizowany uchwałą nr 209/99/VI/2020 Zarządu województwa z dnia 29 stycznia 2020 r.

³⁵ Dalej: ŚCP.

dofinansowania na każdy rodzaj prowadzenia działalności zgodny z prawodawstwem UE oraz krajowym w tym zakresie. Dyrektor ŚCP podał jednocześnie, że kryteria wyboru projektów dla ww. konkursu stanowiącego jedną z odpowiedzi na COVID-19 były przyjmowane przez Komitet Monitorujący, w skład którego wchodzi również przedstawiciele sektora przedsiębiorczości.

(akta kontroli str. 1099)

W ramach IV filaru pakietu dla gospodarki *Samorządowe działania wspierające, regionalne centrum wsparcia MŚP* uruchomiono infolinię oraz zorganizowano cykl webinarów skierowanych do przedsiębiorców z Województwa Śląskiego informujących o Śląskim Pakiecie dla Gospodarki. W filarze tym ujęto także działania dotyczące promocji gospodarczej regionu oraz związane z tworzeniem przyjaznych warunków do inwestowania i eksportowania. W pakiecie uwzględniono również działalność Śląskiego Forum Ekspertów – utworzonego przez Zarząd Województwa Śląskiego uchwałą z 22 kwietnia 2020 r.³⁶ pełniącego funkcję opiniodawczo-doradczą Zarządu Województwa Śląskiego w zakresie zapobiegania negatywnym skutkom pandemii w obszarze gospodarki oraz wspierania rozwoju gospodarczego Województwa Śląskiego oraz działalność Centrum Wsparcia MŚP w ramach którego udzielane były porady eksperckie dla przedsiębiorców.

(akta kontroli str. 451-454, 471-480, 1235-1236)

V filar pakietu dla gospodarki *Wejścia kapitałowe zwiększające zaangażowanie inwestorów w regionie* stanowił instrument dotyczący inwestycji kapitałowych dokonywanych poprzez objęcie udziałów w spółkach z technologicznym potencjałem skalowania i zwiększania wartości w krótkoterminowym okresie, realizowany przez Śląski Fundusz Rozwoju sp. z o.o.³⁷ utworzony uchwałą Sejmiku Województwa Śląskiego z 26 sierpnia 2019 r.³⁸ Instrument ten został zaplanowany do wdrożenia uchwałą Zarządu Województwa Śląskiego z 26 lutego 2020 r.³⁹ w sprawie przyjęcia *Strategii inwestycyjnej dla środków wracających z instrumentów finansowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego*. W ww. Strategii postanowiono m.in., że grupę docelową będą stanowić firmy z sektora MŚP, które posiadają siedzibę lub realizują inwestycję, która będzie przedmiotem finansowania na terenie Województwa Śląskiego, ze szczególnym uwzględnieniem podmiotów rozpoczynających działalność.

(akta kontroli str. 455-470)

Kolejnym pakietem był *Pakiet dla zdrowia*⁴⁰ dotyczący wsparcia służby zdrowia w województwie śląskim w związku z epidemią COVID-19. W ramach działań objętych tym pakietem Zarząd Województwa Śląskiego w dniu 20 kwietnia 2020 r. ogłosił nadzwyczajny nabór dedykowany określonym podmiotom⁴¹, zaangażowanym w działania związane z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (placówki medyczne – metodologia doboru jednostek uwzględniała podmioty, które

³⁶ Nr 878/120/VI/2020.

³⁷ Podstawowym celem Śląskiego Funduszu Rozwoju Sp. z o.o. jest wspieranie i poprawa warunków dla rozwoju przedsiębiorczości poprzez wykorzystanie instrumentów finansowych dla wzmocnienia kapitałowego oraz ułatwienie dostępu do finansowania przedsięwzięć realizowanych na obszarze Województwa Śląskiego.

³⁸ Nr VI/12/6/2019.

³⁹ Nr 526/106/VI/2020.

⁴⁰ Zarząd Województwa Śląskiego nie podjął odrębnej uchwały ustanawiającej Pakiet dla zdrowia gdyż zebranie instrumentów pomocowych w tym zakresie stanowiło jedynie zabieg promujący (informacyjny) w tym zakresie.

⁴¹ Przedmiotem naboru był wybór do dofinansowania projektów, realizowanych w ramach Osi Priorytetowej X Rewitalizacja oraz infrastruktura społeczna i zdrowotna, Działania 10.1 Infrastruktura ochrony zdrowia – dot. 2 typu projektu pn.: Wsparcie zakupu niezbędnego sprzętu i wyposażenia oraz adaptacji pomieszczeń, w tym budowa obiektów kubaturowych w związku z pojawieniem się koronawirusa SARS-CoV-2 na terenie Województwa Śląskiego.

decyzją wojewody śląskiego zostały postawione w stan podwyższonej gotowości, a także te, które udzielają specjalistycznych świadczeń medycznych, kluczowych z punktu widzenia przeciwdziałania pandemii). Lista tych podmiotów została ustalona w trakcie działań koordynacyjnych z wojewodą śląskim i została przyjęta uchwałą z 8 kwietnia 2020 r.⁴² przez Zarząd Województwa Śląskiego. W wyniku rozstrzygnięcia naboru zawarto 30 umów na łączną kwotę 117 357,5 tys. zł (w tym: RPO WSL 105 019,2 tys. zł i budżet państwa – dofinansowanie wkładu własnego 12 338,3 tys. zł). W ramach wybranych projektów zaplanowano zakup różnego rodzaju sprzętu medycznego m.in. respiratorów, ambulansów, aparatów do oznaczania wirusa SARS-CoV-2, kompleksowego wyposażenia laboratoriów. W wyniku rozstrzygnięcia kolejnego naboru ogłoszonego w dniu 20 kwietnia 2020 r. zawarto dwie umowy: z Funduszem Górn Śląskim S.A.⁴³ i z Regionalnym Ośrodkiem Polityki Społecznej Województwa Śląskiego⁴⁴. W ramach pierwszego z tych projektów „Zakup środków ochrony osobistej dla podmiotów leczniczych” realizowanego przez Fundusz Górnośląski S.A. pomoc skierowana została do 36 placówek ochrony zdrowia z terenu Województwa Śląskiego, które w związku z sytuacją epidemiczną udzielały specjalistycznych świadczeń medycznych, kluczowych z punktu widzenia przeciwdziałania COVID-19. W ramach projektu zaplanowano zakup różnego rodzaju środków ochronnych (m.in. maseczek, rękawiczek, kombinezonów ochronnych), a łączna kwota dofinansowania wyniosła 79 944,6 tys. zł. Celem drugiego z tych projektów pn. „Śląskie pomaga” realizowanego przez ROPS i skierowanego do podmiotów prowadzących placówki opieki całodobowej dla osób starszych i niepełnosprawnych, była ochrona zdrowia i życia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i osób najbardziej zagrożonych skutkami epidemii COVID-19. Zarząd Województwa Śląskiego w uchwale nr 814/117/VI/2020 w sprawie przyjęcia Zestawienia inwestycji ukierunkowanych na zapobieganie, przeciwdziałanie i zwalczanie COVID-19 na terenie Województwa Śląskiego, finansowanych ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020 określił zakres tego projektu, wskazując m.in. że do projektu będzie mógł przystąpić każdy podmiot prowadzący placówkę opieki całodobowej (samorząd, organizacja pozarządowa, spółka, osoba fizyczna), jednocześnie szacując liczbę tych podmiotów na 160. Projekt objął swym zakresem wsparcie zatrudnienia nowych realizatorów usług społecznych oraz zdrowotnych oraz doposażenie stanowisk pracy realizatorów ww. usług. Ponadto w dniu 10 czerwca 2020 r. Zarząd Województwa Śląskiego przyjął⁴⁵ Zasady udzielania pomocy finansowej w ramach solidarnościowego programu wsparcia powiatów i miast na prawach powiatu Województwa Śląskiego w zakresie ochrony zdrowia określające sposób dystrybucji pomocy na rzecz realizacji zadań inwestycyjnych w podmiotach leczniczych. W ramach tego programu sfinansowano m.in. zakup aparatury i sprzętu medycznego oraz wyposażenia oddziałów szpitalnych na rzecz podmiotów leczniczych. Nadto udzielono dotacji z budżetu Województwa Śląskiego dla podmiotów leczniczych, dla których podmiotem tworzącym jest województwo śląskie

⁴² Nr 814/117/VI/2020 w sprawie przyjęcia Zestawienia inwestycji ukierunkowanych na zapobieganie, przeciwdziałanie i zwalczanie COVID-19 na terenie Województwa Śląskiego, finansowanych ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020, zmieniona uchwałą Zarządu Województwa Śląskiego nr 924/121/VI/2020 z 28 kwietnia 2020 r.

⁴³ Akcjonariuszami Funduszu są m.in. podmioty samorządu regionalnego i samorządów lokalnych Województwa Śląskiego. Uchwałą Zarządu Województwa Śląskiego nr 828/117/VI/2020 z 8 kwietnia 2020 r. Fundusz został wezwany do złożenia wniosku o dofinansowanie projektu w trybie nadzwyczajnym.

⁴⁴ Zwany dalej: „ROPS”. Ośrodek jest wojewódzką samorządową jednostką organizacyjną działającą w formie jednostki budżetowej. Uchwałą Zarządu Województwa Śląskiego nr 827/117/VI/2020 z 8 kwietnia 2020 r. Ośrodek został wezwany do złożenia wniosku o dofinansowanie projektu w trybie nadzwyczajnym.

⁴⁵ Uchwałą nr 1294/136/VI/2020 r.

na cele inwestycyjne (zakup sprzętu i aparatury medycznej oraz zakup środków ochrony osobistej) w wysokości 20 mln zł.

(akta kontroli str. 372-404, 481-484, 561-574, 719)

W Pakiecie dla turystyki ujęto siedem następujących filarów: 1. Kampanie społeczne promujące atrakcyjność turystyczną Województwa Śląskiego, 2. Wsparcie finansowe dla organizatorów wydarzeń turystycznych na terenie Województwa Śląskiego, 3. Wsparcie turystyki zorganizowanej dla dzieci i młodzieży na terenie Województwa Śląskiego, 4. Wsparcie i rozwój marek i produktów turystycznych na terenie Województwa Śląskiego, 5. Rozwój i poprawa infrastruktury turystycznej na terenie Województwa Śląskiego, 6. Wsparcie gmin z obszarów turystycznych oraz 7. Wsparcie MŚP z branży turystycznej.

(akta kontroli str. 547-555)

Marszałek Województwa Śląskiego, zarządzeniem z 29 maja 2020 r.⁴⁶ powołał Śląską Radę Turystyki jako ciało opiniodawczo-doradcze Marszałka w obszarze turystyki w zakresie wymiany informacji, doświadczeń i wypracowania wspólnych stanowisk w sprawach związanych z rozwojem turystyki w województwie śląskim. W skład Rady wchodzi m.in. przedstawiciele Polskiego Towarzystwa Wspierania Przedsiębiorczości S.A., Śląskiej Izby Turystyki, Śląskiej Organizacji Turystycznej, Związku Gmin Jurajskich, Stowarzyszenia Rozwoju i Współpracy Regionalnej Olza.

(akta kontroli str. 194-200)

W toku posiedzenia Śląskiej Rady Turystyki mającego miejsce w dniu 20 listopada 2020 r. przedstawiono stan realizacji oraz dotychczasowe działania Samorządu województwa w ramach *Śląskiego Pakietu dla Turystyki* będącego odpowiedzią na kryzys w branży spowodowany pandemią. Zaprezentowano również możliwości przeprowadzenia sondażu diagnostycznego branży turystycznej Województwa Śląskiego w świetle skutków wywołanych pandemią COVID-19.

(akta kontroli str. 194-200)

Marszałek wyjaśnił m.in., że *z uwagi na kończącą się perspektywę finansową 2014-2020 nie przewidywano już naborów w 2021 roku w ramach RPO WSL dla sektora przedsiębiorstw, jednakże pogarszająca się sytuacja w sektorze turystyki z powodu kolejnej fali pandemii i całkowitego zamknięcia, skłoniła Zarząd Województwa Śląskiego do poszukiwania środków z oszczędności w ramach całego Programu i dokonania ich przekierowania na wsparcie branży turystycznej. (...) Działania te planowane były w czasie, gdy pandemia trwała już kilka miesięcy, w związku z czym dostępne były analizy rynkowe dotyczące sytuacji gospodarczej regionu, pomocne w opracowaniu założeń przyszłego konkursu (Marszałek wskazał na comiesięczny raport z rynku pn. Komentarz do sytuacji w gospodarce regionalnej, przygotowywany przez zespół ekspertów Uniwersytetu Ekonomicznego⁴⁷). Zarząd Województwa Śląskiego w okresie pandemii, chcąc optymalizować działania pomocowe wdrażane w ramach Śląskiego Pakietu dla Turystyki przeprowadził w województwie badania za pośrednictwem zespołu Akademii Wychowania Fizycznego w Katowicach oraz*

⁴⁶ Nr 72/20.

⁴⁷ W maju 2020 r. członek utworzonego w związku z pandemią koronawirusa Śląskiego Forum Ekspertów dr hab. Robert Tomanek, prof. UE zainicjował tworzenie przez uczelnianych ekspertów comiesięcznych raportów obserwacyjnych, obrazujących bieżącą sytuację w gospodarce regionalnej. Inicjatywa ta znalazła poparcie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego, a jego Departament Gospodarki i Współpracy Międzynarodowej włączył się w pozyskiwanie danych pochodzących z różnych źródeł.

Uniwersytetu Ekonomicznego, poddając diagnozie sytuację gospodarczą w regionie, szczególnie w kontekście kondycji branży turystycznej.

(akta kontroli str. 959)

Na podstawie umów zawartych odpowiednio w dniach 30 października 2020 r. i 12 lutego 2021 r. pomiędzy województwem śląskim a Akademią Wychowania Fizycznego w Katowicach⁴⁸ oraz Uniwersytetem Ekonomicznym w Katowicach, zespoły badawcze Centrum Badań i Rozwoju Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach oraz Katedry Prozdrowotnej Aktywności Fizycznej i Turystyki Akademii Wychowania Fizycznego w Katowicach przeprowadziły analizy mające na celu zbadanie potrzeb i kierunków udzielenia dedykowanego wsparcia dla przedsiębiorców z szeroko rozumianej branży turystycznej w województwie śląskim, z uwagi na skalę skutków wywołanych pandemią w porównaniu do innych branż z regionu. W wyniku powyższych badań opracowane zostały w grudniu 2020 r. i w lutym 2021 r. dwa raporty zawierające m.in. przedstawienie sytuacji branży turystycznej na Śląsku i przewidywane skutki COVID-19 dla tej branży. Pytania badawcze objęły m.in. zagadnienia w jakim stopniu turystyka w regionie ucierpiała z powodu COVID-19, czy obecna sytuacja branży turystycznej istotnie różni się od sytuacji w innych branżach, w jakim stopniu szeroko pojęta branża turystyczna, rozumiana jako przemysł czasu wolnego w województwie śląskim, ucierpiała z powodu COVID-19 na tle całej gospodarki regionu oraz czy i jak obecna sytuacja szeroko pojętej branży turystycznej różni się od sytuacji w pozostałych wiodących branżach gospodarki regionu. W raporcie Centrum Badań i Rozwoju Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach zdefiniowano turystykę jako szerokie spektrum zróżnicowanych obszarów działalności gospodarczych, w szczególności obejmujących nie tylko bazę noclegową (hotele, motele, pensjonaty, kempingi, schroniska, kwatery prywatne), ale także gastronomię oraz wszelkie formy świadczenia usług dla turystów. W związku z powyższym wskazano, że do szeroko pojętej branży turystycznej należy zaliczyć podmioty kwalifikowane w PKD: 55 (Zakwaterowanie), 56 (Działalność usługowa związana z wyżywieniem), 79 (Działalność organizatorów turystyki, pośredników i agentów oraz pozostała działalność usługowa w zakresie rezerwacji i działalności z nią związane), a także podmioty silnie powiązane z turystyką: PKD 49 (pozostały transport lądowy, gdzie indziej niesklasyfikowany – wyciągi narciarskie), 77 (wypożyczalnie i dzierżawa sprzętu rekreacyjnego i sportowego) i 82 (działalność związana z organizacją targów, wystaw i kongresów). W raporcie wskazano potencjalne skutki braku wsparcia branży turystycznej na Śląsku takie jak: likwidacja i zmniejszenie wolumenu bazy noclegowej oraz punktów gastronomicznych⁴⁹, gwałtowny wzrost upadłości przedsiębiorstw, utrata płynności firm turystycznych i reakcja łańcuchowa w branżach towarzyszących na skutek zatorów płatniczych, załamanie przedsiębiorczości wśród lokalnych społeczności, pauperyzacja, ryzyko przejęcia obiektów i przedsiębiorstw turystycznych przez podmioty zewnętrzne (tj. nienależących do lokalnej społeczności)⁵⁰, wzrost bezrobocia i wynikające z tego konsekwencje, wstrzymanie rozwoju gmin, spadek atrakcyjności regionu⁵¹. W podsumowaniu raportu wskazano, że branża turystyczna najdotkliwiej odczuwa skutki pandemii (obrotu gastronomii

⁴⁸ Nr 4163/TS/2020.

⁴⁹ Ograniczenie podaży wpływa na niższą dostępną szczególnie dla osób uboższych, spadek konkurencyjności i w konsekwencji wzrost cen i obniżenie jakości usług.

⁵⁰ Wykupienie aktywów po zaniżonych cenach, konwersja lokalnych przedsiębiorców na pracowników lub ich wykluczenie z rynku pracy, utrata lub ograniczenie możliwości kształtowania usług turystycznych przez lokalną społeczność na rzecz interesów podmiotów zewnętrznych, ryzyko transferu przyszłych zysków i spadek wpływów do budżetu gmin z tytułu podatków.

⁵¹ A w konsekwencji spadek liczby turystów i dalsze pogłębienie kryzysu turystycznego oraz negatywne konsekwencje dla innych branż.

spadły nawet o 90%, a bazy noclegowej o ponad 70%), turystyka wykazuje silną wrażliwość na każdy aspekt restrykcji - nie tylko branżowych, jak dopuszczenie w gastronomii wyłącznie sprzedaży „na wynos” czy zamknięcie bazy noclegowej lub ograniczenie jej pojemności, ale także ogólnych, jak zamknięcie granic czy lokalne ograniczenia w przemieszczaniu ludności, oparcie usług turystycznych o wysokowartościowe aktywa (infrastruktura) generuje wysoki poziom kosztów stałych związanych z utrzymaniem majątku i personelu, co istotnie ogranicza działania mogące zredukować straty (np. zawieszenie działalności), spośród wszystkich branż gospodarki, najgorzej radzi sobie z pandemią branża turystyczna z uwagi na działalność opartą na bezpośrednim kontakcie z klientem, niski poziom sezonowości w turystyce na Śląskie uniemożliwia „nadrobienie strat” w okresie letnim, kiedy restrykcje sanitarne są mniejsze, turystyka jest ważnym sektorem dla gospodarki, mającym udział w PKB Polski na poziomie 6-7% - załamanie turystyki spowoduje poważne konsekwencje dla całej gospodarki i może wywołać lawinę bankructw i gwałtowny wzrost bezrobocia. W związku z powyższym w raporcie zarekomendowano, co następuje: 1. wsparcie powinno być przeznaczone dla firm z szeroko pojętej branży turystycznej – nie tylko dla bazy noclegowej i gastronomii, ale także dla podmiotów świadczących usługi towarzyszące i wspierające turystykę; 2. Udzielenie wsparcia jest niezbędne nie tylko wobec podmiotów oferujących usługi o charakterze typowo wypoczynkowym, ale także obsługujące ruch turystyczny biznesowy, leczniczy, uzdrowiskowy, religijny itp.; 3. Nadrabianie utraconych przychodów przez branżę turystyczną w okresach luzowania restrykcji jest bardzo ograniczone z uwagi na niską skalowalność branży i absolutny brak możliwości kumulowania w czasie niesprzedanych usług; 4. Wobec powyższego, miarą występujących trudności kwalifikująca do wsparcia branży turystycznej nie mogą być pojedyncze miesiące, lecz uśrednione przychody w okresie wydłużonym do przynajmniej kilku miesięcy i spadek przychodów na poziomie co najmniej 50%.

(akta kontroli str. 203-324, 726-737)

Zastępca Dyrektora Departamentu Turystyki Urzędu podał, że żaden z ww. raportów nie był udostępniony (przekazany) innym podmiotom.

(akta kontroli str. 1062)

Wicemarszałek wyjaśnił, że poza ww. raportami, przy konstruowaniu i wdrażaniu Śląskiego Pakietu dla Turystyki odnoszono się również do przygotowanej przez Polską Izbę Turystyki informacji na temat sytuacji branży turystycznej datowanej na 30 października 2020 r.

(akta kontroli str. 485-494, 959)

Wicemarszałek podał, że na początku roku 2021 Zarząd Województwa zdecydował m.in. o udzieleniu wsparcia skierowanego bezpośrednio do MŚP z branży turystycznej. *Przygotowane raporty naukowe (z AWF oraz UE w Katowicach), postulaty oraz wnioski co do dalszych działań względem branży sformułowane na posiedzeniu ŚRT, a także szeroko zakrojone konsultacje pomiędzy Departamentem Turystyki UMWSL a jednostką realizującą wsparcie czyli Śląskim Centrum Przedsiębiorczości, pozwoliły na uruchomienie w drugim kwartale 2021 r. konkursu. Wsparcie objęło przede wszystkim inwestycje aby uzupełnić rządową Tarczę ukierunkowaną na utrzymanie miejsc pracy. Szacowano, że kwota w wysokości 76 mln złotych, która ostatecznie została przekazana na potrzebę konkursu „Inwestycje w MŚP” wystarczy na dofinansowanie maksymalnie 200 projektów, dlatego też od początku prac nad dokumentacją przyjęto zasadę wspierania firm, które odniosły największe straty z powodu obostrzeń – stąd kryterium wprowadzające katalog kodów PKD oraz poziomu spadku przychodów. Oba kryteria omawiane były*

zarówno na poziomie Instytucji Zarządzającej (konsultacje międzyreferatowe, opinie Departamentu Turystyki zbierające informacje na temat funkcjonowania ww. branż w czasie pandemii) jak i Komitetu Monitorującego, którego członkowie mają możliwość wnoszenia uwag w zakresie obowiązujących kryteriów oraz konsultowania zapisów ze środowiskiem, które reprezentują. W skład Komitetu Monitorującego wchodzi m.in. przedstawiciele Ogólnopolskich Jednostek Samorządu Terytorialnego, partnerzy społeczni i gospodarczy zrzeszający przedsiębiorców, reprezentujący m.in. sektor MŚP, branże strategiczne dla rozwoju województwa w tym turystykę (...). Z uwagi na pulę środków ograniczoną do 76 mln złotych oraz doświadczenia poprzedniego naboru, w którym do ŚCP wpłynęła rekordowa ilość wniosków, znacznie przekraczająca alokację, pomoc w konkursie ujętym w ramach Śląskiego Pakietu dla Turystyki skierowana została do firm najbardziej dotkniętych skutkami pandemii. Kierując się tą zasadą opracowano dwa kryteria dopuszczające, stosowane także w rządowych instrumentach wsparcia, które w sposób klarowny pozwalały na wybranie przedsiębiorstw z branż najmocniej poszkodowanych. To istotne, bo przy takim poziomie alokacji pomoc skoncentrowała się na najbardziej potrzebujących firmach naszego regionu. Grupą docelową konkursu byli mikro i mali przedsiębiorcy – pominięto średnie firmy, które miały wcześniej dodatkową możliwość skorzystania z dotacji na kapitał obrotowy (Pomoc średnim przedsiębiorcom, którzy znaleźli się w trudnej sytuacji ekonomicznej w związku z zakłóceniami w funkcjonowaniu gospodarki na skutek wystąpienia pandemii COVID-19) w konkursie realizowanym na poziomie centralnym przez PARP (POIR, nabór 8.06-31.07.2020). W ramach konkursu ŚCP włączonego w Śląski Pakiet dla Turystyki wsparcie mogły uzyskać wyłącznie przedsiębiorstwa prowadzące przeważającą (zamiennie nazywanej dominującą) działalność zgodną z kodem PKD dla przedsiębiorstwa turystycznego a także realizowany projekt musi się wpisywać w poniższe kody PKD. Kryterium obligatoryjnym było odnotowanie spadku przychodów o co najmniej 50% (stosunek średniomiesięcznego przychodu w roku 2020 do średniomiesięcznego przychodu w roku 2019). W tym konkursie nie przewidywano dywersyfikacji – zadaniem było doinwestowanie/dostosowanie do nowych warunków firm, które w branży pozostaną.

(akta kontroli str. 959-960)

Komitet Monitorujący, uchwałą z 26 marca 2021 r.⁵² dokonał zmiany kryteriów wyboru projektów dla Działania 3.2 Innowacje w MŚP, Typ projektu 2 Inwestycje w MŚP RPO WSL⁵³ poprzez dostosowanie zapisów do potrzeb naboru skierowanego do sektora turystycznego. W kryteriach wyboru projektów (stanowiących załącznik do ww. uchwały) jako jedno z kryteriów podlegające ocenie formalnej podano kryterium „Rodzaj prowadzonej działalności wg PKD” wskazując jednocześnie, że w kryterium weryfikowane będzie czy projekt dotyczy wsparcia branży turystycznej na podstawie PKD działalności gospodarczej wnioskodawcy. Do złożenia wniosku i dofinansowanie uprawnieni są wyłącznie wnioskodawcy, których dominująca działalność gospodarcza na dzień 31.12.2020 r., wpisuje się w poniższe kody PKD: 49.39.Z Pozostały transport lądowy pasażerski, gdzie indziej niesklasyfikowany – obsługa wyciągów narciarskich; 55.10.Z - Hotele i podobne obiekty zakwaterowania; 55.20.Z - Obiekty noclegowe turystyczne i miejsca krótkotrwałego zakwaterowania; 55.30.Z - Pola kempingowe (włączając pola dla pojazdów kempingowych) i pola namiotowe; 56.10.A - Restauracje i inne stałe placówki gastronomiczne; 56.10.B - Ruchome placówki gastronomiczne; 56.21.Z - Przygotowywanie i dostarczanie żywności dla odbiorców zewnętrznych (katering); 56.29.Z - Pozostała usługowa działalność gastronomiczna;

⁵² Nr 458. Uchwałę podjęto m.in. na podstawie art. 14 ust. 10 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020.

⁵³ W zakresie Priorytetu Inwestycyjnego 3c Wspieranie tworzenia i poszerzania zaawansowanych zdolności w zakresie rozwoju produktów i usług.

56.30.Z - Przygotowywanie i podawanie napojów; 77.21.Z - Wypożyczanie i dzierżawa sprzętu rekreacyjnego i sportowego; 79.11.A Działalność agentów turystycznych; 79.11.B Działalność pośredników turystycznych; 79.12.Z Działalność organizatorów turystyki; 79.90.A - Działalność pilotów wycieczek i przewodników turystycznych; 79.90.B - Działalność w zakresie informacji turystycznej; 79.90.C - Pozostała działalność usługowa w zakresie rezerwacji, gdzie indziej niesklasyfikowana; 82.30.Z Działalność związana z organizacją targów, wystaw i kongresów. Postanowiono równocześnie, że ww. kryterium odnoszące się do rodzaju prowadzonej działalności wg PKD będzie oceniane na podstawie zapisów wniosku oraz weryfikowane na podstawie dostępnych publicznych rejestrów działalności gospodarczej – KRS i CEIDG a w przypadku braku wskazania w KRS i CEIDG dominującego kodu działalności gospodarczej weryfikacja odbędzie się w oparciu o rejestr REGON (z uwzględnieniem pisemnych zaświadczeń/informacji udzielonych Wnioskodawcy przez Główny Urząd Statystyczny).

(akta kontroli str. 685-690)

Zdaniem NIK, oparcie weryfikacji obszaru prowadzonej przez wnioskodawców działalności gospodarczej wyłącznie na zapisach ujętych w publicznych rejestrach działalności gospodarczej lub rejestrze REGON mogło wykluczyć z konkursu⁵⁴ podmioty, które faktycznie spełniały wymóg prowadzenia na określony dzień przeważającej działalności gospodarczej według podanych w ww. uchwale kodów PKD (co mogło zostać zweryfikowane na podstawie innych dowodów/dokumentów niż ww. rejestry) i w ten sposób ograniczyć skuteczność udzielanej pomocy.

(akta kontroli str. 576-579, 631-632, 685, 688-689)

Wicemarszałek (pełniący również funkcję zastępcy przewodniczącego Komitetu Monitorującego) wyjaśnił, że wsparcie oferowane w pakiecie dla gospodarki pochodzi przede wszystkim ze środków RPO WSL. Zasady jego udzielania mają charakter konkursowy i muszą być przejrzyste oraz zapewniające równy dostęp do konkursu wszystkim jego potencjalnym uczestnikom. Kryteria muszą być obiektywne i możliwe do zweryfikowania za pomocą odpowiedniej dokumentacji. Oczekiwanie przedsiębiorców, aby wsparcie w dobie pandemii było udzielane szybko, sprawia, że metody weryfikacji kryteriów powinny opierać się na łatwo dostępnych źródłach, dlatego (...) przyjęte przez Komitet Monitorujący kryterium wyboru projektów polegające na weryfikacji prowadzenia kodów PKD w świetle zapisów informacji w KRS, CEIDG lub REGON było najbardziej obiektywnym mechanizmem weryfikacji tego aspektu oraz sprawnym do weryfikacji. Wnioskodawca jest zobowiązany do aktualizacji informacji wskazanych w ww. rejestrach. Zdecydowano się na weryfikację w oparciu o 3 ogólnodostępne rejestry, które nie budzą wątpliwości interpretacyjnych. Standardowo procedowanie każdego z wniosków wymaga również analizy informacji odnośnie pozostałych kryteriów wyboru projektów we wskazanych rejestrach. Zaproponowana metodologia zapewnia w szczególności: - równe traktowanie wszystkich Wnioskodawców (w oparciu o tożsame dane), - weryfikację 0/1 ze strony pracowników IOK stanu rzeczy (podstawowe kryterium stanowiące o możliwości udzielenia pomocy jest kryterium weryfikowalnym, nie bazującym wyłącznie na oświadczeniu), - nie budzi wątpliwości interpretacyjnych. Z doświadczenia IOK w tym zakresie wynika, iż weryfikacja przedmiotowego kryterium pozwoliła na dochowanie ww. przesłanek a także na niezwłoczną ocenę projektów, co jest istotne z punktu widzenia celowości konkursu.

(akta kontroli str. 966-967)

⁵⁴ Zapisy ww. uchwały stanowiły podstawę zapisów regulaminu konkursu przyjętego przez Zarząd Województwa Śląskiego uchwałą z 31 marca 2021 r. nr 803/223/VI/2021.

NIK nie podziela ww. wyjaśnień, gdyż celem ww. instrumentu pomocowego było udzielenie wsparcia podmiotom faktycznie działającym w branży turystycznej, a przyjęty przez Komitet Monitorujący sposób weryfikacji ograniczył możliwość otrzymania tego wsparcia wyłącznie do podmiotów, które dysponowały wymaganymi na określony dzień wpisami PKD w rejestrach publicznych. Tym samym z możliwości ubiegania się o wsparcie wykluczono podmioty, które nie dysponując wymaganym wpisem w rejestrach publicznych faktycznie prowadziły działalność w branży turystycznej, co mogło zostać zweryfikowane w inny sposób aniżeli wyłącznie poprzez analizę wpisów w rejestrach publicznych. NIK wskazuje przy tym, że charakter wskazanych w ww. uchwale rejestrów publicznych nie stanowił gwarancji faktycznego prowadzenia przez przedsiębiorcę dominującej działalności w danej branży, chociażby z uwagi na zasadę stabilności ustanowioną w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2007 r. w sprawie *Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD)*⁵⁵ zgodnie z którą⁵⁶, *nowy rodzaj działalności powinien być działalnością główną przez co najmniej dwa lata, zanim zostanie zmieniona przypisana do jednostki dana działalność przeważająca*. Ponadto NIK wskazuje, że dystrybucja pomocy w ramach wcześniej zorganizowanego konkursu nr RPSL.03.02.00-IP.01-24-026/20, który również był dofinansowany ze środków unijnych, wykazała⁵⁷, że możliwa była rzetelna weryfikacja przedmiotu podstawowej (dominującej) działalności gospodarczej wnioskodawcy nie tylko w oparciu o formalne wpisy w rejestrach publicznych, ale również w oparciu o inne informacje i dokumenty (np. dokumentację sprawozdawczo-finansową, informacje o wielkości przychodów z poszczególnych rodzajów prowadzonej działalności gospodarczej).

Kody PKD określone w ww. uchwale Komitetu Monitorującego zawierały wszystkie kody PKD wskazane w wyżej opisanym opracowaniu Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach z lutego 2021 r. określającej podmioty zaliczane do szeroko rozumianej branży turystycznej.

(akta kontroli str. 217)

Kolejnym kryterium wyboru projektów określonym w ww. uchwale Komitetu Monitorującego było kryterium spadku przychodów. Postanowiono, że w ramach tego kryterium weryfikacji podlegać będzie wysokość wykazanego spadku poprzez analizę stosunku średniomiesięcznego przychodu w roku 2020 w stosunku do średniomiesięcznego przychodu w roku 2019, a spadek ten musi wynosić co najmniej 50%. Wskazano, że pod uwagę będą brane wszystkie przychody uzyskane przez wnioskodawcę w ramach prowadzonej działalności gospodarczej. Kryterium oceniane miało być na podstawie zapisów wniosku, załączonych dokumentów finansowych oraz załącznika do wniosku o dofinansowanie obrazującego spadek przychodów (z możliwością wystąpienia przez organizującego konkurs o dostarczenie dokumentów potwierdzających wskazany spadek przychodów).

(akta kontroli str. 689-690)

Powyższe kryterium spełniało rekomendacje zawarte w ww. opracowaniu Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach z lutego 2021 r. wskazujące, iż miarą występujących trudności kwalifikującą do wsparcia branży turystycznej nie mogą być pojedyncze miesiące, lecz uśrednione przychody w okresie wydłużonym do przynajmniej kilku miesięcy i spadek przychodów na poziomie co najmniej 50%.

(akta kontroli str. 286)

⁵⁵ Dz. U. z 2007 r., nr 251, poz. 1885 ze zm.

⁵⁶ Pkt 26 załącznika do ww. rozporządzenia.

⁵⁷ Co szczegółowo przedstawiono w pkt III.2 niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

Uchwałą z 31 marca 2021 r.⁵⁸ Zarząd Województwa Śląskiego przyjął Pakiet aplikacyjny w ramach konkursu nr RPSL.03.02.00-IP.01-24-028/21 RPO WSL Osi Priorytetowej III. Konkurencyjność MŚP, Działania 3.2 Innowacje w MŚP, Typ projektu Inwestycje w MŚP, realizowanego przez Śląskie Centrum Przedsiębiorczości w Chorzowie. W pakiecie przyjęto m.in. treść ogłoszenia o konkursie oraz regulamin konkursu wraz ze wzorem umowy o dofinansowanie.

(akta kontroli str. 576-579)

Zgodnie z § 9 umowy o dofinansowanie beneficjent był zobowiązany do złożenia oświadczenia, że w przypadku realizacji Projektu nie następuje nakładanie się pomocy przyznanej z funduszy, programów Unii Europejskiej ani krajowych środków publicznych. Ponadto, Wicemarszałek wyjaśnił, że w Regulaminie oraz kosztach kwalifikowalnych nie ujęto kosztów bieżących, by uniknąć podwójnego finansowania w przypadku wynagrodzeń pracowników.

(akta kontroli str. 580-581, 959)

W regulaminie konkursu (pkt 2.1.1.) wskazano ograniczenia i limity w realizacji projektów, w tym również szczególne warunki dostępu do konkursu. Podano m.in., że wsparcie mogą uzyskać wyłącznie mikro i małe przedsiębiorstwa, prowadzące przeważającą działalność zgodną z kodem PKD dla przedsiębiorstwa turystycznego⁵⁹, a także realizowany projekt musi się wpisywać w podane w regulaminie kody PKD⁶⁰. Podano, że wskazany kod PKD przeważającej (dominującej) działalności gospodarczej przedsiębiorstwa wnioskującego musi zostać uwzględniony jako kod działalności przeważającej (dominującej) w dokumencie rejestrowym przedsiębiorstwa – CEIDG lub KRS na dzień 31 grudnia 2020 r. W przypadku braku wskazania przeważającego (dominującego) kodu PKD w KRS lub CEIDG weryfikacja w tym zakresie zostanie przeprowadzona w oparciu o dane z REGON (z uwzględnieniem pisemnych zaświadczeń/informacji udzielonych Wnioskodawcy przez Główny Urząd Statystyczny). Warunek zostanie spełniony jeżeli w którymkolwiek rejestrze ww. kod zostanie wskazany jako kod PKD działalności przeważającej (dominującej). Jeśli przedsiębiorca zmienił kod PKD przeważającej (dominującej) działalności w CEIDG, KRS lub REGON na kod PKD uprawniający do uzyskania pomocy po 31 grudnia 2020 r., nawet jeśli wskazał wsteczną datę obowiązywania tej zmiany, to nie spełni warunku prowadzenia działalności z określonym kodem PKD na dzień 31 grudnia 2020 r. W tym przypadku liczą się wyłącznie zmiany zgłoszone do stosownego rejestru nie później niż w dniu 31 grudnia 2020 r. (Wnioskodawca jest zobowiązany do udokumentowania zgłoszonej do rejestru zmiany przed ww. terminem np. w postaci załączenia złożonego do KRS wniosku o zmiany). W regulaminie wskazano, że w ramach konkursu realizowane będą działania przyczyniające się do wsparcia działalności celem utrzymania

⁵⁸ Nr 803/223/VI/2021, zmieniona następnie uchwałą nr 1179/234/VI/2021 z 17 maja 2021 r.

⁵⁹ Przedsiębiorstwo turystyczne zdefiniowano w regulaminie konkursu jako podmiot posiadający wpis do rejestru przedsiębiorców w KRS lub CEIDG, posiadające wpisany w dokumencie rejestrowym kod PKD wskazujący na prowadzenie działalności gospodarczej w branży turystycznej: PKD 49.39.Z Pozostały transport lądowy pasażerski, gdzie indziej niesklasyfikowany – obsługa wyciągów narciarskich; 55.10.Z - Hotele i podobne obiekty zakwaterowania; 55.20.Z - Obiekty noclegowe turystyczne i miejsca krótkotrwałego zakwaterowania; 55.30.Z - Pola kempingowe (włączając pola dla pojazdów kempingowych) i pola namiotowe; 56.10.A - Restauracje i inne stałe placówki gastronomiczne; 56.10.B - Ruchome placówki gastronomiczne; 56.21.Z - Przygotowywanie i dostarczanie żywności dla odbiorców zewnętrznych (katering); 56.29.Z - Pozostała usługowa działalność gastronomiczna; 56.30.Z - Przygotowywanie i podawanie napojów; 77.21.Z - Wypożyczanie i dzierżawa sprzętu rekreacyjnego i sportowego; 79.11.A Działalność agentów turystycznych; 79.11.B Działalność pośredników turystycznych; 79.12.Z Działalność organizatorów turystyki; 79.90.A - Działalność pilotów wycieczek i przewodników turystycznych; 79.90.B - Działalność w zakresie informacji turystycznej; 79.90.C - Pozostała działalność usługowa w zakresie rezerwacji, gdzie indziej niesklasyfikowana; 82.30.Z Działalność związana z organizacją targów, wystaw i kongresów.

⁶⁰ Kody PKD jak dla przedsiębiorstwa turystycznego.

konkurencyjności przedsiębiorstwa działającego w branży turystycznej. W ramach wspieranych projektów realizowane będą również inwestycje prowadzące do generowania trwałych nowych miejsc pracy. Przedsiębiorstwa będą mogły przeznaczyć dotacje m.in. na: inwestycje przyczyniające się do rozbudowy posiadanych aktywów niezbędnych do utrzymania działalności, mikroinwestycje przyczyniające się do rozszerzenia oferowanych usług/wprowadzenia kompleksowych, proekologicznych produktów/usług, a także podwyższenie standardów sanitarnych i higienicznych. Zasadniczy cel wsparcia konkursu stanowią inwestycje w rzeczowe aktywa trwałe i wartości niematerialne i prawne. Wsparciu nie będą podlegały projekty, które nie będą zawierały co najmniej jednego wydatku kwalifikowalnego. W celu zapewnienia, że udzielona pomoc będzie służyła rozwojowi Województwa Śląskiego, przedsiębiorstwo musi realizować i utrzymać, na terenie Województwa Śląskiego, projekt w okresie trwałości (trzy lata dla mikro i małych przedsiębiorstw) oraz prowadzić działalność gospodarczą związaną z projektem na terenie Województwa Śląskiego. W regulaminie podano również, że w celu zapewnienia, iż udzielona pomoc będzie służyła podmiotom prowadzącym działalność gospodarczą w branży turystycznej, które zostały dotknięte skutkami ekonomicznymi pandemii COVID-19, o dofinansowanie będą mogły się ubiegać wyłącznie przedsiębiorstwa, które na dzień 31.12.2020 r., jako przeważającą (dominującą) działalność gospodarczą (zgodnie z rejestrem KRS lub CEIDG lub w przypadku braku wskazania w KRS i CEIDG przeważającego (dominującego) kodu działalności gospodarczej weryfikacja odbędzie się w oparciu o rejestr REGON z uwzględnieniem pisemnych zaświadczeń/informacji udzielonych Wnioskodawcy przez Główny Urząd Statystyczny) prowadzą przeważającą (dominującą) działalność, zgodną z wykazem kodów PKD wskazanych w niniejszym Regulaminie oraz w kryteriach wyboru projektu oraz wykażą co najmniej 50% spadek przychodów za 2020 r. w stosunku do 2019 r. (Wnioskodawcy będą zobligowani do wykazania co najmniej 50% średniomiesięcznego spadku przychodów wykazanych za 2020 r. w stosunku do 2019 r. w następujący sposób: dane przychodów ogółem za 2019 lub 2020 r. należy podzielić przez 12 (liczbę miesięcy) i otrzymane wartości muszą wskazywać na co najmniej 50% spadek przychodów). Zgodnie z regulaminem konkursu wnioskodawcy byli zobowiązani do przedłożenia załączników do wniosku o dofinansowanie określonych w Liście załączników do konkursu. Załącznikami tymi były m.in. dokumenty potwierdzające formę prawną wnioskodawcy, zaświadczenie / informacja udzielona wnioskodawcy przez Główny Urząd Statystyczny potwierdzająca prowadzenie na dzień 31 grudnia 2020 r. przeważającej (dominującej) działalności gospodarczej w ramach kodów PKD wskazanych w regulaminie konkursu, dokumenty finansowe za ostatnie 3 lata obrachunkowe, uproszczony bilans oraz uproszczony rachunek wyników (jeśli wnioskodawca nie prowadzi pełnej rachunkowości) oraz dokument obrazujący spadek przychodów. Organizator konkursu ustalił wzór dokumentu przedstawiającego spadek przychodów firmy, definiując przychód jako łączną wartość, którą przedsiębiorca uzyskuje ze sprzedaży swoich dóbr, usług czy towarów w danym okresie rozliczeniowym, w tym również środki pochodzące ze sprzedaży majątku i aktywów przedsiębiorstwa, a także uzyskiwane dotacje, subwencje lub inne środki pomocowe (o ile mają swoje odzwierciedlenie w przychodach Wnioskodawcy wynikających ze sprawozdań finansowych). Obliczając przychód firmy należy wziąć pod uwagę np. 1) w przypadku podmiotów rozliczających się za pośrednictwem formularza PIT 36 lub PIT 36L wartość przychodów związanych z prowadzoną działalnością gospodarczą zgodnie z deklaracją; 2) w przypadku podmiotów prowadzących pełną rachunkowość wartość przychodów ze sprzedaży, przychodów operacyjnych i finansowych. Obliczając przychód firmy należy wziąć pod uwagę wyłącznie wartość netto, czyli nie oblicza się podatku VAT. Należy wskazać wartość przychodów ogółem z tytułu całości

prowadzonej działalności gospodarczej (niezależnie od tego czy Wnioskodawca prowadzi wyłącznie działalność w sektorze turystyki czy też Wnioskodawca prowadzi działalność w kilku sektorach; np. jeżeli przedsiębiorstwo prowadzi działalność w sektorze turystyki i budownictwa, to uwzględnia przychód z tytułu obu działalności). Kody PKD ujęte w ogłoszenie o konkursie i jego regulaminie odpowiadały kodom PKD wskazanym w ww. uchwale Komitetu Monitorującego z 26 marca 2021 r. Postanowieniom tej uchwały Komitetu Monitorującego odpowiadała również wymagana do wykazania przez wnioskodawcę wysokość spadku przychodów.

(akta kontroli str. 612-614, 631-635, 688-690, 1014-1018)

Kolejny Pakiet dla mieszkańca⁶¹ obejmował m.in. wsparcie podmiotów ekonomii społecznej m.in. w zakresie dofinansowania służącemu nabyciu produkowanych przez ww. podmioty materiałów ochrony osobistej i przekazywanie ich nieodpłatnie placówkom służby zdrowia i placówkom całodobowej opieki; projekt kooperacji 3D – model wielosektorowej współpracy na rzecz wsparcia osób i rodzin (m.in. bezpłatna dezynfekcja / dekontaminacja na terenie domów pomocy społecznej, schronisk dla bezdomnych, pobieranie wymazów i wykonywanie badań laboratoryjnych); projekt współpracy się opłaca – koordynacja sektora ekonomii społecznej w województwie śląskim dot. zakupu środków ochrony osobistej od podmiotów ekonomii społecznej przez ROPS w celu nieodpłatnego ich przekazania do instytucji pomocowych i świadczących usługi społeczne.

(akta kontroli str. 556-560)

Marszałek wyjaśnił, że pakiet pomocowy jaki zaoferował zarząd województwa wobec negatywnych skutków epidemii SARS COV-2 stanowił (...) inicjatywę własną samorządu województwa, która stanowiła (...) uzupełnienie wobec podstawowej pomocy rządu i która była „skrojona” na miarę możliwości kompetencyjnych i finansowych w jakie samorząd województwa jest wyposażony. Wicemarszałek podał także, że (...) oferowane wsparcie służyło utrzymaniu miejsc pracy, łagodzeniu skutków pandemii poprzez rozwój i inwestycje w firmę, zmianie procesów produkcyjnych lub usług, dywersyfikacji, przebranżowieniu, a także rozszerzeniu działalności danego podmiotu. Taki kierunek wsparcia wynikał z przyjętego założenia, że oferowane dofinansowanie będzie motywatorem dla dokonania modyfikacji i dywersyfikacji prowadzonej dotąd działalności w celu utrzymania miejsc pracy, a także pomoże w budowaniu konkurencyjności na rynku. Przyjmując takie podejście, zarząd zakłada efekty długoterminowe, które w dłuższym okresie mają zwiększyć szansę na przezwyciężenie skutków kryzysu gospodarczego będącego konsekwencją pandemii COVID-19, a także pomogą przygotować się przedsiębiorcom na ewentualny nawrót epidemii i konieczność prowadzenia działalności w ograniczonym lub zmienionym zakresie.

(akta kontroli str. 948, 952)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Marszałek, na podstawie analiz dotyczących skutków epidemii dla lokalnej gospodarki, w ramach wygosparowanych środków finansowych, proponował i akceptował instrumenty wsparcia adekwatne do potrzeb przedsiębiorców.

⁶¹ Zarząd Województwa Śląskiego nie podjął odrębnej uchwały ustanawiającej Pakiet dla zdrowia gdyż zebranie instrumentów pomocowych składających się na ten pakiet stanowiło jedynie zabieg promujący (informacyjny) w tym zakresie.

2. Wdrażanie instrumentów wsparcia i rezultaty udzielonej pomocy.

W kontrolowanym okresie skala pomocy w ramach pakietu dla gospodarki zawartego w tzw. Śląskiej tarczy wojewódzkiej kształtowała się następująco:

(akta kontroli str. 970-1005, 1556-1557)

I filar (*Pożyczki obrotowe/płynnościowe wraz z innymi uproszczeniami dla MŚP w zakresie wsparcia zwrotnego* – instrument pomocowy zmodyfikowany w związku z COVID-19): o pomoc do trzech operatorów finansowych wystąpiło 464 podmiotów sektora MŚP mających siedzibę/prowadzących inwestycję na terenie Województwa Śląskiego, z czego z 247 z nich zawarto umowy obejmujące wsparcie pomocowe w łącznej wysokości 174 926 4 tys. zł. Kwota wypłaconego wsparcia do 30 czerwca 2021 r. wyniosła 127 685,1 tys. zł (źródło finansowania: Działanie 3.4. RPO WSL *Dokapitalizowanie zewnętrznych źródeł dofinansowania przedsiębiorczości*).

(akta kontroli str. 1209-1211)

II Filary (Outplacement oraz wsparcie pracodawców w utrzymaniu miejsc pracy):

1/ Dofinansowanie do wynagrodzeń pracowników: w badanym okresie PUP Województwa Śląskiego rozpatrzyły 68,6 tys. wniosków i zawarły 58,6 tys. umów z beneficjentami wsparcia określonego w art. 15 zzb ustawy z dnia 2 marca 2020 r. *o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych* (dofinansowanie wynagrodzeń pracowników, osób zatrudnionych na podstawie umowy o pracę nakładczą lub umowy zlecenia albo innej umowy o świadczenie usług), art. 15zzc (dofinansowanie kosztów prowadzenia działalności przez samozatrudnionych) i art. 15zze (dofinansowanie wynagrodzeń osób zatrudnionych przez organizacje pozarządowe oraz inne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego). Wartość wsparcia według umów z beneficjentami wyniosła łącznie 749 819 tys. zł, a kwota wsparcia wypłaconego z Funduszu Pracy⁶², PO WER oraz ze środków RPO WSL wyniosła 736 050 tys. zł. Ze środków RPO WSL wydatki kwalifikowalne przeznaczone na COVID-19 – ujęte w 12,8 tys.⁶³ umów zawartych z beneficjentami wyniosły 169 205 tys. zł (umowy zawarto po rozpatrzeniu 15 016 wniosków, w tym 2 188 negatywnie), a kwota wypłaconego wsparcia wyniosła 161 018 tys. zł. Ze środków PO WER wydatki kwalifikowalne przeznaczone na COVID-19 – ujęte w 7,5 tys. umów zawartych z beneficjentami wyniosły 120 651 tys. zł (umowy zawarto po rozpatrzeniu 8 780 wniosków, w tym 1 229 negatywnie), a kwota wypłaconego wsparcia wyniosła 94 147 tys. zł.

(akta kontroli str. 1069, 1212-1214)

2/ dofinansowanie szkoleń dla MŚP – instrument pomocowy, zmodyfikowany poprzez zwiększenie alokacji (źródło finansowania: Poddziałanie 8.2.3. RPO WSL *Wsparcie dla przedsiębiorców i ich pracowników w zakresie rozwoju przedsiębiorstwa*): w wyniku przeprowadzenia konkursu nr RPSL.08.02.03-IP.02-24-072/19 zorganizowanego przez WUP⁶⁴ w dniu 29 stycznia 2020 r.⁶⁵ Zarząd Województwa Śląskiego zatwierdził wykaz obejmujący czterech operatorów projektów wybranych do dofinansowania. Uchwałą z 25 marca 2020 r.⁶⁶ Zarząd

⁶² Fundusz Pracy jest państwowym funduszem celowym w dyspozycji ministra właściwego do spraw pracy.

⁶³ Liczbę umów oraz wniosków w przypadku RPO WSL oraz PO WER oszacowano proporcjonalnie do wartości udzielonego wsparcia w 2020 r. i I poł. 2021 r. z poszczególnych źródeł finansowania.

⁶⁴ Termin składania wniosków ustanowiono od 30 sierpnia do 30 września 2019 r.

⁶⁵ Nr 214/99/VI/2020.

⁶⁶ Nr 718/114/VI/2020.

Województwa Śląskiego zatwierdził do dofinansowania dodatkowo dwóch operatorów, w związku ze zwiększeniem alokacji o kwotę 19 278,9 tys. zł przeznaczonej na dofinansowanie projektów w konkursie. Wybrani operatorzy byli zobowiązani do świadczenia usług będących przedmiotem konkursu, tj. do dostarczenia usług rozwojowych doradczych, szkoleniowych zgodnych z potrzebami przedsiębiorstwa⁶⁷ oraz do wspierania rozwoju kwalifikacji pracowników zgodnie z potrzebami pracodawców. Dwóch operatorów dodatkowo wybranych do dofinansowania zawarło 707⁶⁸ umów z ostatecznymi beneficjentami pomocy – przedsiębiorcami (po rozpatrzeniu 1 030 wniosków, w tym 555 pozytywnie i 291 negatywnie⁶⁹) opiewających na łączną kwotę 9 017,6 tys. zł w całości wypłaconą beneficjentom.

(akta kontroli str. 832-843, 1020-1022, 1215-1217)

3/ Subsydiowane zatrudnienie oraz staże (Poddziałanie 7.1.3. RPO WSL): instrument pomocowy skierowany pośrednio do przedsiębiorców: w dniu 27 kwietnia 2020 r. WUP ogłosił konkurs nr RPSL.07.01.03-IP.02-24-079/20 w ramach Osi Priorytetowej VII Regionalny rynek pracy, Działania 7.1 Aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu, Poddziałanie 7.1.3 Poprawa zdolności do zatrudnienia osób poszukujących pracy i pozostających bez zatrudnienia. Celem szczegółowym konkursu był wybór do dofinansowania projektów spełniających kryteria, które wśród projektów z wymaganą liczbą punktów uzyskały kolejno największą liczbę punktów w obszarze interwencji, związanych ze zwiększeniem możliwości zatrudnienia osób powyżej 30 roku życia pozostających bez zatrudnienia i/lub poprawa sytuacji zawodowej osób zatrudnionych na umowach krótkoterminowych, pracujących w ramach umów cywilnoprawnych, ubogich pracujących oraz imigrantów, reemigrantów, osób odchodzących z rolnictwa. W regulaminie konkursu zamieszczono zapisy uwzględniające ewentualne trudności wnioskodawców wynikające z pandemii COVID-19, przykładowo umożliwiające wydłużenie terminu na złożenie wymaganych dokumentów, czy też na złożenie protestu w przypadku wystąpienia utrudnień związanych z COVID-19. W wyniku naboru wniosków trwającego do dnia 30 czerwca 2020 r., w dniu 16 września 2020 r. wybrano 14 beneficjentów. W dniu 26 lipca 2019 r. WUP ogłosił konkurs nr RPSL.07.01.03-IP.02-24-073/19 w ramach Osi Priorytetowej VII Regionalny rynek pracy, Działania 7.1 Aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu, Poddziałanie 7.1.3 Poprawa zdolności do zatrudnienia osób poszukujących pracy i pozostających bez zatrudnienia. Celem szczegółowym do osiągnięcia poprzez realizację projektów dofinansowanych w ramach konkursu był wybór do dofinansowania projektów spełniających kryteria, które wśród projektów z wymaganą liczbą punktów uzyskały kolejno największą liczbę punktów w obszarze interwencji, związanych ze zwiększeniem możliwości zatrudnienia osób powyżej 30 roku życia (od dnia 30 urodzin) pozostających bez zatrudnienia i/lub poprawa sytuacji zawodowej osób zatrudnionych na umowach krótkoterminowych, pracujących w ramach umów cywilno-prawnych, ubogich pracujących oraz imigrantów, reemigrantów, osób odchodzących z rolnictwa, na obszarach OSI⁷⁰. Uchwałą Zarządu Województwa

⁶⁷ M.in.: usług w zakresie wsparcia kapitałowego, zarządzania i prowadzenia działalności gospodarczej, budowania i rozwoju biznesu, organizacyjnych, ekonomiczno-finansowych, prawnych, marketingowych, w zakresie zarządzania strategicznego, audytów strategicznych, szkolenia z transferu i komercjalizacji wiedzy oraz ochrony własności przemysłowej.

⁶⁸ Ten sam przedsiębiorca mógł zawrzeć więcej niż jedną umowę o dofinansowanie usług rozwojowych (np. w zakresie usług rozwojowych dla kolejnych pracowników).

⁶⁹ Pozostałe 184 wnioski znajdowały się na koniec czerwca 2021 r. w toku oceny.

⁷⁰ O dofinansowanie mogą aplikować Wnioskodawcy, których projekty będą realizowane na terenie co najmniej jednego miasta wchodzącego w skład OSI, spośród wskazanych w załączniku nr 14 do niniejszego Regulaminu konkursu z zastrzeżeniem, iż miasto planowane do wsparcia z listy OSI musi posiadać aktualny i pozytywnie zaopiniowany przez IZ RPO WSL program rewitalizacji.

z 25 marca 2020 r.⁷¹ zwiększono alokację przeznaczoną na konkurs o kwotę 5 606 120 zł i zatwierdzono jednocześnie listę ocenionych projektów. Łącznie w wyniku rozstrzygnięcia ww. dwóch konkursów zawarto 37 umów z beneficjentami na łączną kwotę 60 302 tys. zł. Kwota wypłaconego wsparcia na dzień 30 czerwca 2021 r. wyniosła 19 301 tys. zł. Liczbę planowanych uczestników – końcowych odbiorców wsparcia oszacowano na 3 711 osób.

(akta kontroli str. 844-877, 922-926, 974, 1072)

4/ dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej (Poddziałanie 7.3.3. RPO WSL) i wsparcie outplacementowe m.in. dla osób zwolnionych z pracy z przyczyn leżących po stronie pracodawcy (Poddziałanie 7.4.2. RPO WSL) - instrument pomocowy skierowany pośrednio do przedsiębiorców (możliwość skorzystania ze stażysty i zatrudnienia subsydiowanego) oraz do przyszłych przedsiębiorców: w dniu 25 października 2019 r. WUP ogłosił konkurs nr RPSL.07.04.02-IP.02-24-076/19 w ramach WSL RPO, Osi Priorytetowej VII Regionalny rynek pracy, Działania 7.4 Wspomaganie procesów adaptacji do zmian na regionalnym rynku pracy (działania z zakresu outplacementu), Poddziałania 7.4.2 Outplacement. Przedmiotem konkursu było wsparcie typu outplacement dla przedsiębiorców i pracowników zagrożonych zwolnieniem, przewidzianych do zwolnienia lub zwolnionych z przyczyn niedotyczących pracownika oraz dla osób odchodzących z rolnictwa. Uchwałą Zarządu Województwa z 18 czerwca 2020 r.⁷² zwiększono alokację przeznaczoną na konkurs o kwotę 1 513 991,81 zł i zatwierdzono jednocześnie listę ocenionych projektów. W dniu 27 września 2019 r. WUP ogłosił konkurs nr RPSL.07.03.03-IP.02-24-074/19 w ramach Osi Priorytetowej VII Regionalny rynek pracy, Działania 7.3 Wsparcie dla osób zamierzających rozpocząć prowadzenie działalności gospodarczej, Poddziałania 7.3.3 Promocja samozatrudnienia. Przedmiotem konkursu było wsparcie w postaci bezzwrotnych dotacji na rozpoczęcie działalności gospodarczej, wsparcie dla osób planujących rozpoczęcie działalności oraz wsparcie pomostowe. Uchwałą Zarządu Województwa z 28 lipca 2020 r.⁷³ zmienioną uchwałą z 29 grudnia 2020 r.⁷⁴ zwiększono alokację przeznaczoną na konkurs o kwotę 1 992 535,2 zł i zatwierdzono jednocześnie listę ocenionych projektów. W dniu 20 maja 2020 r. Zarząd Województwa Śląskiego podjął uchwałę⁷⁵ o przyjęciu pakietu aplikacyjnego dla konkursu nr RPSL.07.04.02-IP.02-24-080/20 w ramach RPO WSL, Osi Priorytetowej VII Regionalny rynek pracy, Działania 7.4 Wspomaganie procesów adaptacji do zmian na regionalnym rynku pracy (działania z zakresu outplacementu), Poddziałania 7.4.2 Outplacement. W regulaminie konkursu będącego częścią ww. pakietu zamieszczono zapisy uwzględniające ewentualne trudności wnioskodawców wynikające z pandemii COVID-19, przykładowo umożliwiające wydłużenie terminu na złożenie wymaganych dokumentów, czy też na złożenie protestu w przypadku wystąpienia utrudnień związanych z COVID-19. W dniu 26 maja 2020 r. WUP ogłosił ww. konkurs, którego celem było udzielenie wsparcia typu outplacement dla przedsiębiorców i pracowników zagrożonych zwolnieniem, przewidzianych do zwolnienia lub zwolnionych z przyczyn niedotyczących pracownika oraz dla osób odchodzących z rolnictwa. Zarząd Województwa Śląskiego, uchwałą z 21 października 2020 r.⁷⁶ zmienioną uchwałą z 17 marca 2021 r.⁷⁷ zwiększył alokację przeznaczoną na konkurs o kwotę 2 732 212 zł i zatwierdził jednocześnie listę ocenionych projektów. Łącznie w wyniku rozstrzygnięcia ww. trzech konkursów

⁷¹ Nr 717/114/VI/2020.

⁷² Nr 1369/138/VI/2020.

⁷³ Nr 1633/154/VI/2020.

⁷⁴ Nr 3114/199/VI/2020.

⁷⁵ Nr 1111/127/VI/2020.

⁷⁶ Nr 2382/177/VI/2020.

⁷⁷ Nr 640/219/VI/2021.

zawarto 34 umowy z beneficjentami na łączną kwotę 78 042 tys. zł, kwota wypłaconego wsparcia na dzień 30 czerwca 2021 r. wyniosła 41 679 tys. zł. Liczbę planowanych uczestników – końcowych odbiorców wsparcia oszacowano na 1 386 osób.

(akta kontroli str. 878-908, 974, 1073)

5/ staże, szkolenia, subsydiowane zatrudnienie i dotacje na otwarcie działalności gospodarczej dla osób do 30 roku życia (Poddziałanie 1.2.1 PO WER) - instrument pomocowy skierowany pośrednio do przedsiębiorców (możliwość skorzystania ze stażysty i zatrudnienia subsydiowanego) oraz przyszłych przedsiębiorców: wsparcie udzielane było w wyniku rozstrzygnięcia trzech konkursów nr POWR.01.02.01-IP.13.24-001/20, nr POWR.01.02.01-IP.13.24-002/20 i nr POWR.01.02.01-IP.13.24-003/20 zorganizowanych przez WUP w ramach PO WER na lata 2014-2020, w którym funkcję Instytucji Zarządzającej pełniło Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej. Łącznie zawarto 50 umów z beneficjentami o wartości 71 504 tys. zł. Kwota wypłaconego wsparcia wyniosła 18 863 tys. zł.

(akta kontroli str. 928-947, 975, 1074)

6/ dofinansowanie wynagrodzeń z FGŚP: WUP realizując zadania związane z łagodzeniem skutków epidemii w gospodarce określone w art. 15g, art. 15g¹, art. 15ga, art. 15gg, art. 15gga, art. 15gga¹ oraz art. 15ggb ustawy o COVID rozpatrzył 23 783 wniosków przedsiębiorców, z czego 16 450 pozytywnie, a następnie zawarł 16 450 umów o dofinansowaniu o łącznej wartości wsparcia wynoszącej 2 594 585,6 tys. zł. Kwota wypłaconego wsparcia na 30 czerwca 2021 r. wyniosła 2 461 557,4 tys. zł.

(akta kontroli str. 1019, 1075, 1218)

III Filar *Wsparcie bezzwrotne, inwestycje w MŚP*: w konkursie nr RPSL.03.02.00-IP.01-24-026/20 zorganizowanym przez ŚCP spośród 2 285 wniosków zaakceptowano 1 543, w tym do dofinansowania 521⁷⁸. Na dzień 30 czerwca 2021 r. zawarto 424 umów o dofinansowanie o łącznej wartości wsparcia 240 705,0 tys. zł. Kwota wypłaconego beneficjentom wsparcia wyniosła 27 289,3 tys. zł.

(akta kontroli str. 1082)

Dyrektor ŚCP wyjaśnił, że w kwestii niepodpisania wszystkich wybranych do dofinansowania umów w terminie do 30 czerwca informuję, że zgodnie (...) proces kontraktacji charakteryzuje się dużą złożonością, koniecznością dostarczenia przez wnioskodawców dokumentacji koniecznej do uzyskania od podmiotów zewnętrznych (innych urzędów, instytucji finansowych) i jest to kwestia indywidualna dla każdego z projektów w zależności od jego zakresu rzeczowego czy poziomu skomplikowania. Wnioskodawcy często przed podpisaniem umowy zwracają się z prośbami o wprowadzenie zmian w projektach, wydłużanie terminów na dostarczenie dokumentacji niezbędnej do podpisania umowy o dofinansowanie, czy też rezygnują z podpisania umowy z bardzo indywidualnych względów.

(akta kontroli str. 1034)

W konkursie nr RPSL.03.02.00-IP.01-24-024/19 (w którym wydłużono termin złożenia wniosków) zorganizowanym przez ŚCP spośród 109 wniosków zaakceptowano 63, a umowy zawarto z 49 przedsiębiorcami (różnica wynika z rezygnacji wnioskodawców z podpisania umowy po wybraniu do dofinansowania). Wartość wsparcia według

⁷⁸ Pozostałe 1 022 podmioty znajdują się na listach rezerwowych.

umów wyniosła 75 238,8 tys. zł, przy czym na dzień 30 czerwca 2021 r. nie wypłacono żadnego wsparcia.

(akta kontroli str. 1082)

IV Filar *Samorządowe działania wspierające, regionalne centrum wsparcia MŚP*: w ramach projektu dotyczącego promocji gospodarczej regionu oraz działań związanych z tworzeniem przyjaznych warunków do inwestowania i eksportowania realizowanego w ramach RPO WSL dla osi priorytetowej III Konkurencyjność MŚP dla Działania 3.5 Umiędzynarodowienie gospodarki regionu dla Poddziałania 3.5.1 Promocja gospodarcza regionu na podstawie zarządzenia Marszałka z 9 kwietnia 2020 r.⁷⁹ w dniu 2 marca 2021 r. przeprowadzono nabór przedsiębiorstw do udziału w targach gospodarczych Arab Health, przy finansowaniu przez organizatora wyjazdu – Zarząd Województwa Śląskiego m.in. dojazdu do kraju celowego, organizacji spotkań itp. Z ośmiu złożonych wniosków zaakceptowano sześć, a kwota wsparcia wyniosła łącznie 30,2 tys. zł.

(akta kontroli str. 1006-1009, 1219-1220, 1222, 1553-1555)

W ramach IV filaru wydatkowano ponadto 125 tys. zł z budżetu Województwa Śląskiego na projekt Centrum Wsparcia MŚP w ramach którego zawarto 288 umów z przedsiębiorcami, których wsparło poradami eksperckimi.

(akta kontroli str. 1219-1220)

W ramach V filaru *Wejścia kapitałowe zwiększające zaangażowanie inwestorów w regionie*⁸⁰ na 187 zgłoszonych projektów, jeden został sfinalizowany poprzez zawarcie w dniu 3 grudnia 2020 r. umowy inwestycyjnej pomiędzy Śląskim Funduszem Rozwoju jako inwestorem, a koinwestorem oraz projektodawcą. 87 projektów na koniec czerwca 2021 r. było w toku procesowania inwestycyjnego, a pozostałe 99 projektów zostało negatywnie ocenionych z uwagi na niezgodność z zapisami Polityki Inwestycyjnej bądź braki w dokumentacji. Źródłem finansowania wsparcia objętego ww. umową były środki w wysokości 1 100 tys. zł powierzone Śląskiemu Funduszowi Rozwoju przez Województwo Śląskie umową powierzenia zadań z 17 kwietnia 2020 r. pochodzące ze zwróconej części instrumentów finansowych RPO WSL 2007-2013 oraz RPO WSL 2014-2020.

(akta kontroli str. 1023-1029, 1206-1208)

W toku kontroli NIK objęto weryfikacją pod kątem prawidłowości wdrożenia dwa konkursy skierowane bezpośrednio do przedsiębiorców i zorganizowane w związku z koniecznością ograniczenia skutków epidemii COVID-19, ustalając co następuje:

1. Konkurs nr RPSL.03.02.00-IP.01-24-026/20

Zarząd Województwa Śląskiego, uchwałą z 8 kwietnia 2020 r.⁸¹ przyjął Pakiet aplikacyjny dotyczący konkursu nr RPSL.03.02.00-IP.01-24-026/20 obejmujący m.in. ogłoszenie o konkursie, regulamin konkursu oraz wzór umowy o dofinansowanie, w którym zawarto wymóg⁸² złożenia przez beneficjenta oświadczenia, że *w przypadku realizacji Projektu nie następuje nakładanie się pomocy przyznanej z funduszy, programów Unii Europejskiej ani krajowych środków publicznych*. Wicemarszałek

⁷⁹ Nr 53/20.

⁸⁰ Instrument inwestycyjny z założenia wspierający i generujący rozwój w regionie, poprzez obejmowanie udziałów w projektach o kluczowym znaczeniu dla rozwoju regionalnej gospodarki. Instrument ma na celu dokapitalizowanie przedsięwzięcia i projektu na każdym etapie rozwoju w zamian za objęcie udziałów w spółce projektowej na okres maksymalnie 5 lat. Model wejść kapitałowych wdrażany przez ŚFR ma zapewnić koinwestycje i współpracę ze strategicznymi partnerami branżowymi w kraju i zagranicą.

⁸¹ Nr 840/117/VI/2020.

⁸² § 9 ust. 1 umowy o dofinansowanie.

wyjaśnił, że pomoc realizowana w ramach ww. konkursu była komplementarna i uzupełniała ostatecznie wsparcie zaproponowane w ramach Tarczy rządowej bez ryzyka podwójnego finansowania (powyższe podlega weryfikacji każdorazowo przy wniosku o płatność poprzez złożenie przez beneficjentów oświadczenia, że w ramach danego wydatku w projekcie nie uzyskali już dofinansowania z innych źródeł pochodzących ze środków publicznych).

(akta kontroli str. 25-51, 446-450, 582-611, 957)

W dniu 23 kwietnia 2020 r. Śląskie Centrum Przedsiębiorczości w Chorzowie⁸³, jako Instytucja Pośrednicząca RPO WSL 2014-2020⁸⁴, ogłosiło konkurs nr RPSL.03.02.00-IP.01-24-026/20 w ramach Osi Priorytetowej III. Konkurencyjność MŚP, Działania 3.2 „Innowacje w MŚP”, typ projektu 2 „Inwestycje w MŚP”⁸⁵. Nabór wniosków został podzielony na cztery rundy, które odbyły się w okresie od 28 kwietnia do 24 czerwca 2020 r. Przedmiotem konkursu było wsparcie mikro, małych i średnich przedsiębiorstw w zakresie utrzymania miejsc pracy zagrożonych likwidacją w wyniku kryzysu zdrowia publicznego oraz utrzymanie konkurencyjności przedsiębiorstw dotkniętych kryzysem. W ramach konkursu wsparte miały zostać również inwestycje prowadzące do wzrostu konkurencyjności i utworzenia trwałych miejsc pracy. Wnioski o dofinansowanie mogły składać mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa. Wnioski należało składać wyłącznie w formie elektronicznej na formularzu wniosku aplikacyjnego utworzonego za pomocą Lokalnego Systemu Informatycznego (LSI 2014). Zgodnie z regulaminem konkursu wnioskodawcy byli zobowiązani do przedłożenia załączników do wniosku o dofinansowanie określonych w *Liście załączników do konkursu*. Załącznikami tymi były m.in. dokumenty potwierdzające formę prawną wnioskodawcy, dokumenty finansowe za ostatnie trzy lata obrachunkowe, uproszczony bilans oraz uproszczony rachunek wyników (jeśli wnioskodawca nie prowadzi pełnej rachunkowości) oraz dokument obrazujący spadek obrotów (jeśli spadek ten był powoływany we wniosku). Organizator konkursu ustalił wzór dokumentu przedstawiającego spadek obrotów firmy, definiując obrót jako *wszelkie wpływy ze sprzedaży towarów i usług, pomniejszone o kwotę podatku VAT. Do obrotu wlicza się kwoty uzyskane z dotacji, zadatków, przedpłat czy zaliczek, natomiast nie włącza się przychodów takich jak odsetki na rachunku w banku. W wyliczaniu obrotu żadnej roli nie odgrywają też koszty, jakie ponosi przedsiębiorca, aby osiągnąć swój zysk. Firmy zwolnione z VAT-u obliczają obrót w kwocie brutto (nie odejmując VAT-u), natomiast wawowcy ujmują obrót netto (pomniejszony o podatek od towarów i usług)*. Całkowita kwota przeznaczona na dofinansowanie⁸⁶ projektów wynosiła 17 187,0 tys. euro (76 269,0 tys. zł⁸⁷). W ogłoszeniu o konkursie podano, że szczegółowe informacje odnośnie procedury odwoławczej dostępne są w Rozdziale 5.5 Regulaminu konkursu, zobowiązując jednocześnie wnioskodawców do zapoznania się z regulaminem i Instrukcją użytkownika Lokalnego Systemu Informatycznego LSI 2014. ŚCP jako instytucja organizująca konkurs było odpowiedzialne za dokonanie oceny i wyboru projektów w oparciu o kryteria przyjęte przez Komitet Monitorujący RPO WSL na lata 2014 - 2020 i zatwierdzone przez

⁸³ Ul. Katowicka 47. Śląskie Centrum Przedsiębiorczości, zwane dalej: ŚCP, zostało powołane uchwałą Sejmiku Województwa Śląskiego nr III/13/4/2007 z dnia 19 września 2007 roku z późn. zm. i działalność prowadzi w formie jednostki budżetowej.

⁸⁴ Na podstawie Porozumienia zawartego z Zarządem Województwa Śląskiego z dnia 16 marca 2015 r. (z aneksami) Instytucja Zarządzająca RPO WSL na lata 2014 – 2020 (Zarząd Województwa Śląskiego) powierzyła Instytucji Pośredniczącej (Śląskie Centrum Przedsiębiorczości) realizację zadań w odniesieniu do Działania 1.2., 1.3., 1.4,1 oraz Działania 3.2., 3.3. oraz 3.5.

⁸⁵ Jedną z podstaw prawnych konkursu był komunikat Komisji Europejskiej pn. Tymczasowe ram środków pomocy państwa w celu wsparcia gospodarki w kontekście trwającej epidemii COVID-19 (2020/C 91 1/01).

⁸⁶ W ramach środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

⁸⁷ Wartość w PLN została określona według obowiązującego kursu Europejskiego Banku Centralnego gdzie 1 EUR = 4,4376 PLN.

Zarząd Województwa Śląskiego. Kryteria wyboru projektów zostały zamieszczone pod ogłoszeniem o konkursie. W regulaminie konkursu podano terminy naborów poszczególnych rund oraz orientacyjne terminy ich rozstrzygnięcia⁸⁸. Podano również terminy weryfikacji spełnienia kryteriów formalnych i występowania oczywistych omyłek⁸⁹ i ewentualnej poprawy wniosku; terminy oceny spełnienia kryteriów merytorycznych⁹⁰ oraz przedstawiono procedurę odwoławczą.

(akta kontroli str. 97-107, 117-182, 742-777, 1010-1013)

Dyrektor ŚCP wyjaśniając w jaki sposób weryfikowano czy wnioskodawca spełnia kryterium prowadzenia działalności w branżach szczególnie narażonych na negatywne skutki wystąpienia COVID-19 i czy wnioskodawca prowadzi dominującą działalność w ww. branżach podał, że w związku z tym, że kryterium nie wskazywało wprost jakie przesłanki powinny zostać wyłącznie wzięte pod uwagę w ocenie, oceniający merytorycznie głównie uwzględniali wskazanie dominującego kodu PKD w rejestrach CEiDG, KRS, REGON, gdyż przedmiotowe pozwala na obiektywizm oceny w danym zakresie. Należy wskazać, że w analizie uwzględniano informacje zawarte w dokumentacji aplikacyjnej (treść wniosków, jak i załączników – np. dokumentów sprawozdawczych-finansowych, w których mogły pojawić się informacje o dominującej działalności), jak i treści widniejące np. na stronach www wnioskodawców. Zaznaczyć należy, że podawane przez wnioskodawcę informacje w samym wniosku były analizowane i weryfikowane przez oceniających. Zatem samo oświadczenie wnioskodawcy nie stanowiło dla oceniających wiarygodnej przesłanki do przyznania punktów. Standardowo w ocenach projektów korzysta się z informacji wskazanych w ww. ogólnodostępnych rejestrach, a po stronie Wnioskodawców stoi konieczność wskazywania w rejestrach danych zgodnych ze stanem rzeczywistym. Ponadto, w sytuacjach wątpliwych, wymagających dalszych informacji, oceniający (zgodnie z uprawnieniami wynikającymi z Regulaminu konkursu a także Regulaminu prac KOP), wzywali do wyjaśnień np. w postaci konieczności dostarczenia zestawienia przychodów za ostatni okres sprawozdawczy, w którym by uwzględniono rodzaj produktu/usługi i adekwatny przychód, ponieważ zgodnie z definicją kryterium punkty mogły zostać przyznane wyłącznie za przeważającą działalność. Dyrektor ŚCP podał ponadto, że kod PKD jak i pozostałe treści/informacje/przesłanki stanowiące o rodzaju prowadzonej działalności, były weryfikowane na stan zgodny na moment złożenia wniosku o dofinansowanie (zgodnie z przyjętym systemem oceny weryfikowany jest stan obowiązujący na moment złożenia wniosku, chyba że opis kryteriów wyboru projektów podaje szczegółowe cezury czasowe).

(akta kontroli str. 1032-1033, 1240)

Analiza wybranej dokumentacji źródłowej⁹¹ wykazała, że w toku oceny merytorycznej – w przypadku wystąpienia wątpliwości co do przedmiotu podstawowej (dominującej) działalności gospodarczej wnioskodawcy, ŚCP wzywało wnioskodawców do przedłożenia dodatkowych informacji i dokumentacji w przedmiotowym zakresie,

⁸⁸ Runda I: nabór 28 kwiecień – 12 maj 2020 r., rozstrzygnięcie czerwiec 2020 r., II kwartał 2020 r.; runda II: nabór 12 maj – 26 maj 2020 r., rozstrzygnięcie lipiec 2020 r., III kwartał 2020 r.; runda III: nabór 26 maj – 9 czerwiec 2020 r., rozstrzygnięcie lipiec 2020 r., III kwartał 2020 r. i runda IV: nabór 9 czerwiec – 23 czerwiec 2020 r. (termin wydłużony o 1 dzień), rozstrzygnięcie sierpień 2020 r., III kwartał 2020 r.

⁸⁹ W terminie nie dłuższym niż 80 dni roboczych od upływu wyznaczonego terminu składania wniosków o dofinansowanie.

⁹⁰ W terminie nie dłuższym niż 60 dni roboczych od daty zatwierdzenia listy projektów.

⁹¹ Ustaleń dokonano na podstawie dokumentacji źródłowej pięciu spraw przedłożonej przez ŚCP. W wybranej podstawowej próbie badawczej obejmującej 30 spraw nie wystąpiły przypadki dodatkowej weryfikacji rodzaju prowadzonej działalności gospodarczej przez wnioskodawcę.

w tym informacji dotyczących wielkości przychodów z poszczególnych usług wraz ze wskazaniem dokładnych nazw tych usług.

(akta kontroli str. 1036-1061)

Dyrektor ŚCP podał, że wzór dokumentu przedstawiającego spadek obrotów firmy został przygotowany przez Śląskie Centrum Przedsiębiorczości – Instytucję Organizującą Konkurs. Wzór następnie podlegał konsultacji Instytucji Zarządzającej (jako dokument wchodzący w skład pakietu aplikacyjnego), a następnie został przyjęty w drodze uchwały przez Zarząd Województwa Śląskiego.

(akta kontroli str. 1240)

Dyrektor ŚCP wyjaśniając, czy wysokość obrotów w poszczególnych miesiącach 2020 r. – wykazywana przez wnioskodawców w dokumencie przedstawiającym obroty firmy była w jakikolwiek sposób weryfikowana podał, że zgodnie z przyjętym przez Komitet Monitorujący opisem kryterium oceniający merytorycznie posiadali możliwość wezwania do przedłożenia stosownych dokumentów źródłowych potwierdzających informacje wykazane w załączniku do wniosku obrazującym spadek obrotów. Przedmiotowe rozwiązanie do zastosowania wskazano wprost, w sytuacji gdyby przedstawione dane budziły wątpliwość. Ze względu na ustaloną cezurę czasową dla wykazywania danych (6 m-cy poprzedzających spadek obrotów) wnioskodawcy nie mogli wskazywać jako źródeł sprawozdań finansowych. Przedmiotowe podlegało szacowaniu na podstawie prowadzonej dokumentacji księgowej, nieożsamej dla każdego z typów podmiotów wnioskujących. Warto również wskazać, iż informacje przedstawiane we wniosku aplikacyjnym wskazywane były w dobrej wierze przy zachowaniu zgodności ze stanem faktycznym pod rygorem odpowiedzialności karnej. Przedmiotowe dane podlegały weryfikacji i analizie ze strony oceniających projekty w zakresie spełnienia merytorycznych kryteriów wyboru projektów, którzy to mieli możliwość wezwania do wyjaśnień (uwzględniających wskazanie danych źródłowych).

(akta kontroli str. 1239-1240)

Kierownik Wydziału Wyboru i Kontraktacji EFRR ŚCP wyjaśniła dodatkowo, że wnioskodawca, który chciał uzyskać dodatkowe punkty w ramach kryterium prowadzenia działalności w branżach szczególnie narażonych na negatywne skutki COVID-19 był zobowiązany do wykazania odrębnie w każdym z sześciu analizowanych miesięcy spadku obrotów o co najmniej 50%. Ponadto dla uzyskania najwyższej punktacji wymagającej spadku obrotów o co najmniej 75%, spadek ten musiał wystąpić również w każdym z ww. sześciu miesięcy. Powyższe było zgodne z postanowieniami załącznika nr 3 do SZOOP RPO WSL 2014-2020.

(akta kontroli str. 594-596, 1243)

Badanie próby kontrolnej czterech beneficjentów⁹², którzy w toku oceny ich wniosków złożonych w ramach ww. konkursu uzyskali dodatkowe punkty za prowadzenie działalności w branżach szczególnie narażonych na negatywne skutki wystąpienia COVID-19 i tym samym byli zobowiązani do udowodnienia spadku obrotów przynajmniej na poziomie 50% w stosunku do 6 miesięcy poprzedzających spadek, wykazało, że wysokość obrotów za poszczególne miesiące, podawana przez beneficjentów w oświadczeniach stanowiących jeden z załączników do wniosków, była zgodna z ich dokumentacją księgową.

(akta kontroli str. 1326-1391)

⁹² Łącznie próba kontrolna objęła 30 beneficjentów, którzy uzyskali wartościowo najwyższe wsparcie w ramach ww. instrumentu pomocowego i jednocześnie zobowiązali się do realizacji kryterium dotyczącego zwiększenia zatrudnienia oraz rozliczyli umowy pomocowe.

Zarząd Województwa Śląskiego podjął następujące uchwały w sprawie zatwierdzenia List ocenionych projektów zawierających wyniki prac Komisji Oceny Projektów w ramach poszczególnych rund konkursu: runda I – uchwała z 30 czerwca 2020 r.⁹³, runda II – uchwała z 31 sierpnia 2020 r.⁹⁴, runda III – uchwała z 28 października 2020 r.⁹⁵ i runda IV – uchwała z 27 stycznia 2021 r.⁹⁶ Uchwały zostały podjęte niezwłocznie po przedłożeniu przez organizatora konkursu list ocenionych projektów z każdej z konkursowych rund⁹⁷. Rozstrzygnięcie konkursu w przypadku I rundy nastąpiło w terminie podanym w regulaminie konkursu, w przypadku pozostałych trzech rund wyniki konkursu zatwierdzono odpowiednio miesiąc, trzy i pięć miesięcy od orientacyjnych terminów podanych w regulaminie konkursu. Wicemarszałek wyjaśnił, że w pierwszym przyjmowanym Regulaminie konkursu terminy miały charakter orientacyjny i były uzależnione od liczby złożonych wniosków (o czym świadczą zapisy przedmiotowego dokumentu). Termin rozstrzygnięcia I rundy (z powodu stosunkowo niskiej liczby złożonych wniosków w ramach tej rundy do całości liczby złożonych w konkursie wniosków) został przez Śląskie Centrum Przedsiębiorczości dochowany. W przypadku pozostałych rund z tytułu znacznej liczby złożonych wniosków (których to liczba nie była możliwa do przewidzenia na etapie prac nad konkursem) zdecydowano się na m.in.: weryfikację wniosków na I parę oczu (...), uwzględnienie w procesie wyboru pracowników innych wydziałów (uczestniczyli w szczególności w procesie weryfikacji spełnienia warunków formalnych oraz formalnych kryteriów wyboru projektów), w jednostce zwiększono pułap limitu nadgodzin w cezurze rocznej, do Wydziału Wyboru i Kontraktacji oddelegowano (oprócz zmiany zakresu obowiązków pracowników z innych wydziałów) pracowników innych wydziałów(...).

(akta kontroli str. 705-718, 965-966, 1249-1253)

Zgodnie z regulaminem konkursu (pkt 2.1.10), w przypadku gdy w ramach konkursu zostanie złożona znaczna liczba wniosków, termin rozstrzygnięcia konkursu dla poszczególnych rund może zostać wydłużony.

(akta kontroli str. 129)

W związku ze znaczną liczbą wniosków złożonych w IV rundzie, uchwałą Zarządu Województwa Śląskiego z 22 lipca 2020 r.⁹⁸, w celu przyspieszenia procesu oceny, dokonano zmiany w regulaminie konkursu polegającej na zmniejszeniu liczby osób weryfikujących formalnie dany wniosek z co najmniej dwóch (jak było w rundach I-III) do jednej w rundzie IV.

(akta kontroli str. 1244-1248)

Łącznie w IV rundach wybrano do dofinansowania 521 projektów o łącznej wartości dofinansowania 303 093,2 tys. zł.

(akta kontroli str. 1034)

⁹³ Nr 1456/144/VI/2020. Uchwałą zwiększono kwotę środków przeznaczonych na I rundę o 46 499 650 zł. Uchwałą Zarządu Województwa Śląskiego nr 2872/194/VI/2020 z 9 grudnia 2020 r. zmieniono ww. uchwałę w zakresie kwoty alokacji (zwiększenie o kwotę 1 211 062,00 zł) i listy projektów do dofinansowania po procedurze odwoławczej.

⁹⁴ Nr 1968/162/VI/2020. Uchwałą zwiększono kwotę środków przeznaczonych na II rundę o 46 366 000 zł. Uchwałą Zarządu Województwa Śląskiego nr 125/206/VI/2021 z 20 stycznia 2021 r. zmieniono ww. uchwałę w zakresie kwoty alokacji (zwiększenie o kwotę 6 494 458,65 zł) i listy projektów do dofinansowania po procedurze odwoławczej.

⁹⁵ Nr 2470/180/VI/2020. Uchwałą zwiększono kwotę środków przeznaczonych na III rundę o 46 881 625 zł. Uchwałą Zarządu Województwa Śląskiego nr 1022/229/VII/2021 z 28 kwietnia 2021 r. zmieniono ww. uchwałę w zakresie kwoty alokacji (zwiększenie o kwotę 14 687 480,48 zł) i listy projektów do dofinansowania po procedurze odwoławczej.

⁹⁶ Nr 147/207/VI/2021. Uchwałą zwiększono kwotę środków przeznaczonych na IV rundę o 63 866 276,61 zł.

⁹⁷ Organizator konkursu przekazał listy ocenionych projektów w dniach: 29 czerwca 2020 r. (I runda), 28 sierpnia 2020 r. (II runda), 23 października 2020 r. (III runda) i 22 stycznia 2021 r. (IV runda).

⁹⁸ Nr 1584/151/VI/2020.

Badanie dokumentacji konkursowej dotyczącej obsługi objętych próbą badawczą 30 przedsiębiorców⁹⁹, którym przyznano dofinansowanie w łącznej wysokości 23 453,2 tys. zł wykazała, że oceny formalnej w 27 przypadkach dokonano w podstawowym terminie określonym w regulaminie konkursu¹⁰⁰, w pozostałych trzech przypadkach oceny dokonano w terminie przedłużonym zgodnie z zapisami regulaminu konkursu¹⁰¹. Przedłużenie terminu dotyczyło IV rundy konkursu i wynikało z dużej liczby złożonych wniosków oraz okoliczności wynikających z sytuacji pandemicznej. Przedmiotowe trzy wnioski zostały ocenione po trzech, pięciu i dziewięciu dniach od upływu podstawowego terminu na ich rozpatrzenie. Wnioskodawcom niezwłocznie wysyłano informacje o wyniku oceny formalnej, a oceny merytorycznej we wszystkich 30 przypadkach dokonano w podstawowym terminie określonym w regulaminie konkursu¹⁰². Dwóch wnioskodawców skorzystało z prawa wniesienia protestu w celu ponownego sprawdzenia złożonych wniosków w zakresie spełnienia kryteriów wyboru projektów. W jednym przypadku ŚCP zweryfikowało wyniki dokonanej przez siebie oceny projektu w terminie określonym w art. 56 ust. 2 ustawy *zasadach realizacji programów*, w drugim przypadku weryfikacji dokonano osiem dni po tym terminie, co jak wyjaśnił Dyrektor ŚCP wynikało z *dużej liczby protestów złożonych w ramach konkursu (...), gdyż alokacja w III rundzie nie wystarczyła, aby wybrać do dofinansowania wszystkie pozytywne ocenione projekty*¹⁰³. Następnie, w dniu rozpatrzenia protestów, ŚCP przekazało, zgodnie z art. 56 ust. 2 pkt 2 ustawy o zasadach realizacji programów, dokumentacje ww. dwóch spraw Z RPO WSL. Rozpatrzenie protestów przez Marszałka nastąpiło w terminach określonych w art. 57 ustawy o zasadach realizacji programów. Żaden z wnioskodawców nie skorzystał z prawa wynikającego z art. 61 ustawy o zasadach realizacji programów do wniesienia skargi do sądu administracyjnego. Wszystkim Wnioskodawcom zgodnie z pkt 5.4.7 regulaminu konkursu wysłano niezwłocznie pisemną informację o wyborze projektu do dofinansowania. Spośród dziesięciu zweryfikowanych pozytywnie przez ŚCP wniosków o płatność złożonych przez beneficjentów, dziewięć zostało zrealizowanych w terminie określonym w §6 ust. 4 umowy o dofinansowanie, tj. nie później niż 90 dni od dnia przedłożenia wniosku¹⁰⁴. Pozostała jedna płatność została zrealizowana po upływie trzech dni od tego terminu, co jak wyjaśnił Dyrektor ŚCP, wynikało z terminarza płatności Banku Gospodarstwa Krajowego, który zleca płatności na rzecz beneficjentów wyłącznie raz w tygodniu. Na podstawie § 13 ust. 1 umów o dofinansowanie, czterech z ww. 30 beneficjentów objęto wizytą monitorującą, nie stwierdzając nieprawidłowości w zakresie realizacji przez nich projektów.

(akta kontroli str. 1246-1248, 1254-1325, 1558-1559, 1579-1581)

⁹⁹ Próba badawcza objęła 30 wytypowanych przez kontrolera NIK spraw o najwyższej wartości przyznanego dofinansowania.

¹⁰⁰ Tj. zgodnie z pkt 5.2.2 regulaminu konkursu w terminie nie dłuższym niż 80 dni roboczych od upływu wyznaczonego terminu składania wniosków o dofinansowanie.

¹⁰¹ Tj. zgodnie z pkt 5.2.2 regulaminu konkursu. O przedłużeniu terminu dokonania oceny formalnej poinformowano wnioskodawców.

¹⁰² Tj. zgodnie z pkt 5.3.3 regulaminu konkursu w terminie nie dłuższym niż 60 dni roboczych od daty zatwierdzenia przez Dyrektora organizatora konkursu listy projektów, które pozytywnie przeszły ocenę spełnienia kryteriów formalnych.

¹⁰³ Możliwością złożenia protestów dysponowało 154 wnioskodawców, których projekty, pomimo pozytywnej oceny, nie zostały wybrane do dofinansowania. Ponadto 44 projekty otrzymało negatywną ocenę, od której również przysługiwała ścieżka odwoławcza.

¹⁰⁴ W tym w jednym przypadku przy wyłączeniu dni, kiedy wniosek o płatność był odrzucony do poprawy po stronie beneficjenta.

Konkurs nr RPSL.03.02.00-IP.01-24-028/21:

W dniu 1 kwietnia 2021 r. ŚCP, jako Instytucja Pośrednicząca RPO, ogłosiło konkurs nr RPSL.03.02.00-IP.01-24-028/21 w ramach Osi Priorytetowej III. Konkurencyjność MŚP, Działania 3.2 „Innowacje w MŚP”, typ projektu 2 „Inwestycje w MŚP”. W ogłoszeniu o konkursie określono termin naboru wniosków (od 30 kwietnia do 20 maja 2021 r.) oraz podano orientacyjny termin rozstrzygnięcia konkursu (październik 2021 r., IV kwartał 2021 r.). Całkowita kwota przeznaczona na dofinansowanie¹⁰⁵ projektów wynosiła 17 000 000,00 euro (76 707 400 zł¹⁰⁶). W ogłoszeniu o konkursie podano, że szczegółowe informacje odnośnie procedury odwoławczej dostępne są w Rozdziale 5.5 Regulaminu konkursu, zobowiązując jednocześnie wnioskodawców do zapoznania się z regulaminem i Instrukcją użytkownika Lokalnego Systemu Informatycznego LSI 2014. ŚCP jako instytucja organizująca konkurs było odpowiedzialne za dokonanie oceny i wyboru projektów w oparciu o kryteria przyjęte przez Komitet Monitorujący RPO WSL i zatwierdzone przez Zarząd Województwa Śląskiego. Kryteria oceny projektów zostały zamieszczone pod ogłoszeniem o konkursie. W regulaminie konkursu przedstawiono procedurę weryfikacji warunków formalnych, poprawiania oczywistych omyłek oraz oceny i wyboru projektów do dofinansowania (w tym spełniania kryteriów merytorycznych), a także przedstawiono procedurę odwoławczą. Dnia 15 grudnia 2021 r. Zarząd Województwa Śląskiego podjął uchwałę¹⁰⁷ zatwierdzającą wybór projektów do dofinansowania.

(akta kontroli str. 617-684, 701-704, 960-961, 1582)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Marszałek poprzez m.in. przyjęcie odpowiednich regulacji i procedur, zapewnił prawidłowe wdrożenie ustanowionych instrumentów wsparcia.

OBSZAR

3. Analiza efektów udzielonego wsparcia.

Opis stanu
faktycznego

Wicemarszałek podał, że Województwo Śląskie pełniło rolę spajającą i koordynującą w stosunku do wszystkich instytucji i jednostek organizacyjnych podległych i odpowiedzialnych za realizację pakietów pomocowych, a Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego na bieżąco monitorował proces wdrażania poszczególnych pakietów.

(akta kontroli str. 964)

Marszałek monitorował stan wdrażania instrumentów pomocowych ujętych w „Śląskiej tarczy wojewódzkiej” poprzez uzyskiwanie, od podmiotów odpowiedzialnych za wdrożenie poszczególnych Pakietów pomocowych, raportów o realizacji tych pakietów, z wyszczególnieniem kwot udzielonego wsparcia w ramach danego instrumentu, liczby podmiotów, które uzyskały pomoc oraz pozostałej kwoty środków do wykorzystania w danym filarze poszczególnych pakietów. Raporty zawierały również opisową informację dotyczącą stanu wdrażania poszczególnych instrumentów pomocowych. W zakresie Pakietu dla gospodarki ww. dane były zbierane w odstępach miesięcznych. Wicemarszałek wyjaśnił, że *informacje te były poddawane analizie na poziomie departamentów Urzędu Marszałkowskiego, a następnie przedstawiane Zarządowi Województwa. Na tej podstawie dokonywano*

¹⁰⁵ W ramach środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

¹⁰⁶ Wartość w PLN została określona według kursu 1 EUR = 4,5122 PLN.

¹⁰⁷ Nr 2663/297/VI/2021.

oceny dotychczasowych działań i ustalano zakres i harmonogram na kolejne okresy. W trakcie tych analiz nie stwierdzono żadnych obszarów, które wymagałyby interwencji ze strony Województwa Śląskiego. Jednocześnie na bieżąco organizowano webinaria dla przedsiębiorców w poszczególnych regionach województwa na których zarówno omawiano możliwości skorzystania z poszczególnych pakietów, ale również zasięgano opinii zainteresowanych stron na temat samego pakietu jaki i mechanizmu wdrażania. Podobną rolę spełniała infolinia na której można było dowiedzieć się szczegółowo o możliwościach skorzystania ze wsparcia. Od uruchomienia Pakietu zorganizowano cykl webinarów skierowanych do przedsiębiorców z Województwa Śląskiego informujących o Śląskim Pakiecie dla Gospodarki: liczba webinarów od uruchomienia Pakietu: 19, liczba uczestników webinarów: blisko 1 500. Uruchomiono infolinię oraz na bieżąco komunikowano się z przedsiębiorcami: liczba odebranych telefonów: 17 065, liczba maili: 997, liczba wejść na strony dot. Śląskiego Pakietu dla Gospodarki: 42 301. Sekretarz Województwa Śląskiego wyjaśnił, że sygnały jakie wpływały na infolinię obsługiwane przez konsultantów bądź uwagi zgłaszane pocztą elektroniczną dotyczyły aspektów zwyczajowo zgłaszanych podczas organizacji naboru projektów – często typowo technicznych aspektów. Te zgłoszenia nie miały jednak walorów formalnej skargi rozpatrywanej zgodnie z ustawą z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego¹⁰⁸, a do udzielenia wyjaśnień wystarczało odniesienie się do regulaminu i kryteriów wyboru. Dyrektor Departamentu Gospodarki i Współpracy Międzynarodowej Urzędu Marszałkowskiego podała ponadto, że podczas rozmów telefonicznych z przedsiębiorcami wyjaśniano przede wszystkim możliwości skorzystania z poszczególnych filarów, a także kierowano zainteresowanych do konkretnych instytucji wdrażających dany filar.

(akta kontroli str. 495-575, 964, 970-1005, 1235, 1560-1576, 1586)

Sekretarz Województwa Śląskiego podał, że instytucje wdrażające poszczególne filary Pakietu dla Gospodarki są nadzorowane przez właściwe departamenty Urzędu Marszałkowskiego i jednocześnie są zobowiązane do zgłaszania wszelkich problemów w realizacji swoich zadań. Instytucje organizujące konkurs, standardowo, zgodnie z przyjętymi procedurami odnosiły się tylko do technicznych uwag prowadzonego naboru. Do Zarządu województwa wpłynęła natomiast skarga Pełnomocnika Terenowego Rzecznika Praw Obywatelskich w Katowicach¹⁰⁹ z dnia 24 czerwca 2020 r.¹¹⁰ Instytucje dystrybuujące pomoc nie rozpatrywały samodzielnie zastrzeżeń i uwag o barierach w korzystaniu ze Śląskiego Pakietu dla Gospodarki. Jeżeli takie by się pojawiły, co do zasady kierowane byłyby do Urzędu Marszałkowskiego.

(akta kontroli str. 1586)

Ww. pismem z 24 czerwca 2020 r. RPO, w związku z informacjami dotyczącymi „wyłączenia” m.in. Województwa Śląskiego z bezzwrotnych dotacji finansowych dla mikro i małych przedsiębiorców realizowanych przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości¹¹¹, zwrócił się do Marszałka o podjęcie interwencji i niezbędnych działań wspierających tych przedsiębiorców z Województwa Śląskiego.

(akta kontroli str. 1598-1599)

¹⁰⁸ Dz.U. z 2021 r., poz. 735.

¹⁰⁹ Dalej: RPO.

¹¹⁰ Nr BPK.801.1.2020.

¹¹¹ Dalej: PARP.

W odpowiedzi, pismem z 26 czerwca 2020 r., Marszałek poinformował RPO, że nie ma podstaw do wysuwania tezy, że śląscy mikro i mali przedsiębiorcy zostali wykluczeni ze wsparcia unijnego lub bezzwrotnej pomocy państwa wskazując na realizowany od kwietnia 2020 r. mechanizm wsparcia przedsiębiorstw (konkurs nr RPSL.03.02.00-IP.01-24-026/20).

(akta kontroli str. 1600-1602)

Odnośnie podejmowanych działań w zakresie objętego kontrolą NIK konkursu nr RPSL.03.02.00-IP.01-24-026/20 Wicemarszałek podał m.in. że, w związku z bardzo dużym zainteresowaniem wsparciem dotacyjnym i rekordową liczbą wniosków w ŚCP — zarząd województwa sukcesywnie zwiększał alokację w ramach naboru poprzez przekazywanie bieżących oszczędności w RPO WSL na ten cel. Pozwoliło to na zwiększanie alokacji w kolejnych rundach i dobieranie projektów do dofinansowania. (...) Dodatkowo zintensyfikowano działania informacyjne, ukierunkowane szczególnie na tych przedsiębiorców, którzy do tej pory nie korzystali ze wsparcia funduszy unijnych – wyprodukowano instrukcje filmowe, ułatwiające prawidłowe wypełnienie wniosku o dofinansowanie, przeprowadzono dodatkowe konsultacje, w ostatnich dniach naboru każdej rundy prowadzono dyżury telefoniczne do godz. 18.00. (...) Bieżący monitoring działań RPO WSL pod kątem oszczędności pozwala na sukcesywnie przesuwanie środków na dofinansowanie poszczególnych rund konkursu i zwiększanie liczby dofinansowanych przedsięwzięć. Zarząd Województwa prowadzi starania o uzyskanie dodatkowych funduszy, pochodzących z innych źródeł tj. Programu REACT-EU, prowadząc negocjacje z Komisją Europejską odnośnie dostosowania Programu do założeń konkursu RPSL.03.02.00-IP.01-24-026/20 „Inwestycje w MŚP” tak, by uzyskać możliwość przekazania środków na dofinansowanie pozytywnie ocenionych wniosków. Pracując nad takimi rozwiązaniami, przeprowadzono działania informacyjne, aby beneficjenci z list rezerwowych, zainteresowani pozyskaniem dotacji realizowali zadania zgodnie z Zasadą Konkurencyjności (było to możliwe ze względu na warunki kwalifikowalności przyjęte w Regulaminie – możliwość ponoszenia wydatków po 1 lutego 2020).

(akta kontroli str. 965)

W dniach 24 maja – 18 czerwca 2021 r. pracownicy Urzędu Marszałkowskiego przeprowadzili kontrolę systemową w ŚCP pełniącym funkcję Instytucji Pośredniczącej RPO WSL, której celem było uzyskanie uzasadnionej pewności, że system zarządzania i kontroli RPO WSL w IP ŚCP funkcjonuje prawidłowo, efektywnie i zgodnie z obowiązującymi przepisami. Kontrola objęła okres od 1 marca 2020 r. do 30 kwietnia 2021 r., a jej zakresem objęto m.in. wyżej opisywany konkurs nr RPSL.03.02.00-IP.01-24-026/20. W wyniku kontroli ustalono, że ŚCP posiada stosowne procedury w zakresie obszarów objętych kontrolą (wybór projektów, weryfikacja administracyjna i kontrole projektów) oraz realizuje i dokumentuje związane z nimi działania. Stwierdzono, że ŚCP wykonuje zadania prawidłowo, w porozumieniu z IZ RPO WSL.

(akta kontroli str. 1577-1608)

W przyjętym przez Zarząd Województwa Śląskiego regulaminie objętego szczegółową kontrolą konkursu nr RPSL.03.02.00-IP.01-24-026/20 ustanowiono wskaźniki, które miały za zadanie przede wszystkim wykazać cele konkursu, tj. wspieranie utrzymania lub wzrost konkurencyjności oraz wspieranie utrzymania lub wzrostu liczby miejsc pracy. Zgodnie z zapisami ww. regulaminu wnioskodawca był zobligowany do przedstawienia we wniosku o dofinansowanie wskaźników

kluczowych produktu¹¹², wskaźników kluczowych rezultatu bezpośredniego¹¹³ oraz wskaźników horyzontalnych¹¹⁴. Ujęte we wniosku wskaźniki musiały być realne, obiektywnie weryfikowalne – mierzalne i policzalne, a także winny odzwierciedlać założone cele projektu i być adekwatne dla danego rodzaju projektu. Wnioskodawca był zobowiązany dysponować dokumentacją potwierdzającą wykonanie założonych w projekcie wskaźników, a ich realizacja miała być weryfikowana w trakcie i po zakończeniu realizacji projektu i miała warunkować wypłatę dofinansowania.

(akta kontroli str. 142-150)

Każdy z beneficjentów zgodnie z zawieraną umową o dofinansowanie był zobowiązany m.in. do zapewnienia prawidłowej i terminowej realizacji projektu oraz osiągnięcia i utrzymania celów, a także rezultatów w zakresie i terminach zakładanych w dokumentacji aplikacyjnej. Ponadto beneficjenci byli zobowiązani do informowania Instytucji Pośredniczącej RPO WSL o złożeniu wniosku o ogłoszenie upadłości lub pozostawania w stanie likwidacji, podleganiu zarządowi komisarycznemu, zawieszeniu swej działalności lub o pozostawaniu przedmiotem postępowań prawnych o podobnym charakterze lub o trudnej sytuacji finansowej, niezwłocznie po wystąpieniu powyższych okoliczności. Beneficjenci składali również oświadczenie, że od momentu rozpoczęcia realizacji projektu do zakończenia okresu trwałości projektu nie zostanie zawieszona lub zaprzestana działalność związana z projektem.

(akta kontroli str. 1306-1307, 1311)

Zgodnie z umowami o dofinansowanie beneficjenci zobowiązani byli m.in. do osiągnięcia i udokumentowania realizacji celów projektu, w tym zakładanych dokumentacją aplikacyjną wartości wskaźników projektu, jak również do pomiaru wartości wskaźników projektu osiągniętych dzięki jego realizacji, określonych we wniosku o dofinansowanie projektu, a także do udokumentowania ich realizacji.

(akta kontroli str. 1314)

Badanie próby kontrolnej obejmującej 30 wytypowanych beneficjentów¹¹⁵ pomocy udzielonej w ramach konkursu nr RPSL.03.02.00-IP.01-24-026/20, którzy rozliczyli zawarte przez siebie umowy pomocowe wykazała, że wszyscy oni kontynuowali prowadzenie działalności gospodarczej¹¹⁶, a w KRS nie odnotowano żadnych wpisów w zakresie likwidacji lub zawieszenia tej działalności bądź o postępowaniu upadłościowym lub układowym, zaś CEIDG nie odnotowano żadnych wpisów o zawieszeniu lub zaprzestaniu wykonywania działalności gospodarczej.

(akta kontroli str. 1326, 1392-1543)

Jednym z ustanowionych w konkursie nr RPSL.03.02.00-IP.01-24-026/20 wskaźników rezultatu bezpośredniego wykazywanego na zakończenie realizacji projektu był wskaźnik obrazujący nowoutworzone miejsca pracy w związku z realizacją danego projektu. Badanie ww. próby kontrolnej wykazało, że 27 spośród

¹¹² M.in.: liczba przedsiębiorstw otrzymujących dotację, liczba przedsiębiorstw objętych wsparciem w celu wprowadzenia produktów nowych dla rynku, inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw, liczba wdrożonych wyników prac B+R, liczba nabytych środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych.

¹¹³ M.in.: wzrost zatrudnienia we wspieranych przedsiębiorstwach, liczba wprowadzonych innowacji produktowych, liczba wprowadzonych innowacji procesowych, liczba wprowadzonych innowacji nietechnologicznych, liczba przedsiębiorstw rozbudowujących zasoby w celu utrzymania konkurencyjności.

¹¹⁴ M.in.: liczba osób objętych szkoleniami/doradztwem w zakresie kompetencji cyfrowych, liczba podmiotów wykorzystujących technologie informacyjno-komunikacyjne.

¹¹⁵ Do badania wytypowano beneficjentów, którzy uzyskali wartościowo najwyższe wsparcie w ramach konkursu nr RPSL.03.02.00-IP.01-24-026/20 i jednocześnie zobowiązali się do realizacji kryterium dotyczącego zwiększenia zatrudnienia oraz rozliczyli umowy pomocowe.

¹¹⁶ Dane na dzień 9 grudnia 2021 r.

30 beneficjentów (tj. 90% z nich), którzy we wnioskach pomocowych zobowiązali się do realizacji ww. wskaźnika i w związku z tym uzyskali punkty mające wpływ na ocenę tych wniosków, przy rozliczeniu umów pomocowych przedłożyło do ŚCP dokumenty potwierdzające zwiększenie zatrudnienia w związku z realizacją dofinansowanego projektu w postaci umów o pracę oraz formularzy ZUS ZUA, potwierdzających nazwę utworzonego stanowiska pracy oraz termin zatrudnienia. Pozostałych trzech beneficjentów nie złożyło tych dokumentów, do czego byli jednak uprawnieni w związku z zapisem pkt 3 ust. 5 Regulaminu konkursu dopuszczającym możliwość osiągnięcia ww. wskaźnika w rok od zakończenia realizacji projektu.

(akta kontroli str. 142, 1326, 1544-1545, 1548-1549)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Marszałek ustanawiając instrumenty pomocowe określił wskaźniki niezbędne dla określenia efektywności tego wsparcia oraz zapewnił narzędzia umożliwiające weryfikację stopnia ich realizacji. Jednocześnie Marszałek dysponował bieżącymi danymi o zakresie udzielonego wsparcia w ramach poszczególnych instrumentów pomocowych, co umożliwiało analizę ich efektywności i dokonywanie ewentualnych modyfikacji tych instrumentów.

IV. Wnioski i uwagi

Wnioski i uwagi

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości w zakresie skontrolowanej działalności, Najwyższa Izba Kontroli odstępuje od sformułowania uwag i wniosków.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Katowicach. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Katowice, dnia 1 czerwca 2022 r.

**Kontroler
Marcin Wesoly
Gł. specjalista kp.**

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach**